

Helsingin kaupunki
Ympäristökeskus

Toimintakertomus 2008

© Sini-Pilvi Saarnio

Tekstin ja kuvien toimitus
Triina Kiviniemi

Taitto
Marjo Kosonen

ISBN 978-952-223-389-9

<http://www.hel2.fi/ymk/vk2008>

Helsingin kaupungin ympäristökeskus
PL 500, 00099 Helsingin kaupunki
Käyntiosoite: Helsinginkatu 24

puh. * (09) 310 1635
ymk@hel.fi
etunimi.sukunimi@hel.fi

<http://www.hel.fi/ymk>

Sisällys	Sivu
Ympäristöjohtajan katsaus	3
Miljödirektörens översikt	5
Director General's Review	7
Organisaatio, keskeiset tehtävät, visio ja arvot	9
Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2008	11
Tärkeimmät saavutukset avaintuloksittain vuonna 2008	14
Ympäristönsuojelu ja -tutkimus	18
Ympäristöterveys	29
Ympäristövalvonta	39
Hallinto	45
Kansainvälinen toiminta	50
Henkilökunta	52
Talous ja tuottavuus	53
Ympäristölautakunta	54
Liitteet	55

Ympäristöjohtajan katsaus

Ympäristöjohtaja Pekka Kansanen

Vuoden aikana valmistui ympäristötoimen uudistettu strategia kaudelle 2008-2012. Strateginen ajattelu merkitsee keskittymistä olennaiseen. Ympäristönsuojelun kannalta moni asia on Helsingissä melko hyvin ja realistisesti ajatellen tavoitteena voi olla tämän tilan säilyttäminen tuleville sukupolville. Ympäristön suurimmat uhkat ovat luonteeltaan kaupunkien ja valtioiden rajat ylittäviä, jopa maailmanlaajuisia.

Strategiatyössä nousi esiin kolme suurta kysymystä ylitse muiden. Globaali ilmastonmuutos ja sen torjumiseksi tehdyt sopimukset edellyttävät Suomelta EU:n jäsenvaltiona pitkälle meneviä päästövähennyksiä tavoitteiden kiristyessä yhä enemmän. Kun pääkaupunkiseutu tuottaa lähes 10 % koko maan kasvihuonekaasupäästöistä on selvää, että myös Helsingin panosta tarvitaan.

Kaupunginhallituksen hyväksymä pääkaupunkiseudun ilmastostrategia vuoteen 2030 ja valtuuston hyväksymä energiapoliittinen selonteko asettavat selkeät toimintalinjat lähivuosien ilmastotyölle. Samalla on määritetysti tehtävä toimintasuunnitelmat ilmastomuutokseen varautumiseksi. Hyviä esimerkkejä tästä ovat hulevesistrategia ja tulvantorjuntastrategia.

Helsingin ja Turun alulle panema Itämerihaaste pyrkii vapaaehtoisesti tehostamaan meren suojelua. Nykyiset, hyvin toimivat jätevedenpuhdistamot, jotka vastaavat lakisääteisiin velvoitteisiin, eivät riitä yksinään Suomenlahden ja Saaristomeren rehevöitymiskehityksen katkaisemiseen. Haasteessa mainitut keinot, kuten hajakuormituksen ja meriliikenteen päästöjen vähentäminen, ovat erittäin tärkeitä. On ilahduttavaa, että kampanjassa on mukana jo yli 120 toimijaa, joista puolet on jo laatinut oman toimenpideohjelmansa Itämeren pelastamiseksi. Kertomusvuoden lopussa kampanja laajeni myös kansainväliseksi.

Paikallisista ympäristöongelmista nousee esiin tarve vähentää liikenteen ilmansaasteita, melua ja ruuhkia. Panostaminen joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen, kehittämiseen ei yksistään riitä. Myös autoliikenteen haittojen vähentäminen Helsingin ilmansuojeluohjelman 2008 – 2016 eri keinoin on välttämätöntä, jos jatkuvasti liian korkeat hiukkas- ja typpidioksidipitoisuudet halutaan saada pysyvästi raja-arvojen alapuolelle.

Syksyllä valmistunut Helsingin meluntorjuntasuunnitelma puolestaan tarjoaa eväitä meluhaittojen vähentämiseen, mikäli välttämättömiä resursseja saadaan riittävästi toimenpiteiden toteutukseen.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi kaupunkirakenteen hajautuminen on pysäytettävä ja erityisesti raideliikenteeseen tukeutuvaa kaupunkia tiivistettävä. Ymmärrettävästi monia asukkaita huolestuttaa se, kuinka tämä vaikuttaa kaupunkiluonnon säilymiseen monimuotoisena. Tässä on kaupunkia suunnitteleville suuri haaste. Hyvä yhteistyö suunnittelijoiden, rakentajien ja ympäristöasiantuntijoiden kesken auttaa uskoakseni monessa tapauksessa löytämään ratkaisuja, joilla voimme kaikesta huolimatta säästää luontoa myös tiivistyvässä kaupungissa.

© Helsingin kaupungin kuvapankki / Matti Tirri

Valtuuston hyväksymän Helsingin ympäristöpolitiikan 2005-2008 mukaisesti kehitettiin vuoden aikana edelleen kaupungin ympäristöjohtamista arvioimalla sen nykytilaa mm. osallistumalla Rotterdamin kaupungin kanssa vertaisarviointiin. Osin melko kriittinen arviointiraportti ympäristöjohtamisestamme osoittaa, että meillä on paljon työtä edessämme, jos haluamme säilyttää Helsingin yhtenä Euroopan ympäristönsuojelun mallikaupungeista. Tarvitsemme uusia innovaatioita ja rohkeutta uusiin aloitteisiin. Vanhan maineen varjolla se ei enää onnistu.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Viikin ympäristötalon hankesuunnitelman. Tarkoituksena on rakentaa ympäristökeskukselle ja Helsingin yliopistolle yhteensä noin 6 500 bruttoneliömetrin suuruiset toimitilat Viikin kampusalueelle. Suunnittelun keskeisenä tavoitteena on matalaenergiarakennus. Ympäristötalo valmistuu vuonna 2011.

Todennäköisesti samaan aikaan valmistuu Nuuksiokeskus näyteikkunaksi Suomen luontoon. Jos, kuten toivon, onnistumme käynnistämään ekotehokkuuden palvelukeskuksen toiminnan Helsingin keskustassa jo vuonna 2010, mahdollisuutemme palvella ja toimia ovat nykyisiä oleellisesti paremmat.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia yhteistyökumppaneita sekä ympäristölautakuntaa ja koko ympäristökeskuksen henkilökuntaa tuloksekkaasta vuodesta 2008.

Pekka Kansanen

Miljödirektörens översikt

Miljödirektören Pekka Kansanen

Under året blev miljöväsendets förnyade strategi för perioden 2008-2012 färdig. Att tänka strategiskt innebär att koncentrera sig på det väsentliga. Ur miljöskyddets synvinkel finns det mycket positivt i Helsingfors och ett realistiskt mål kan vara att se till att kommande generationer får leva under lika bra förhållanden. De största hoten mot miljön överskrider stads- och nationsgränserna och är till och med globala.

Strategiarbetet dominerades av tre stora frågor. Den globala klimatförändringen och de avtal som har ingåtts för att bromsa den ställer långtgående krav på Finland som EU-medlemsstat. Utsläppen måste minskas och målen blir allt mera krävande. Då huvudstadsregionen producerar nästan 10 % av hela landets utsläpp av drivhusgaser är det klart att även Helsingfors insats är viktig.

Klimatstrategin för huvudstadsregionen fram till år 2030 som har godkänts av stadsstyrelsen och den energipolitiska redogörelsen som har godkänts av fullmäktige innehåller klara principer för klimatarbetet under de närmaste åren. Samtidigt måste vi målmedvetet göra upp handlingsplaner för att förbereda oss inför klimatförändringen. Goda exempel är dagvattenstrategin och strategin för att motarbeta översvämningar.

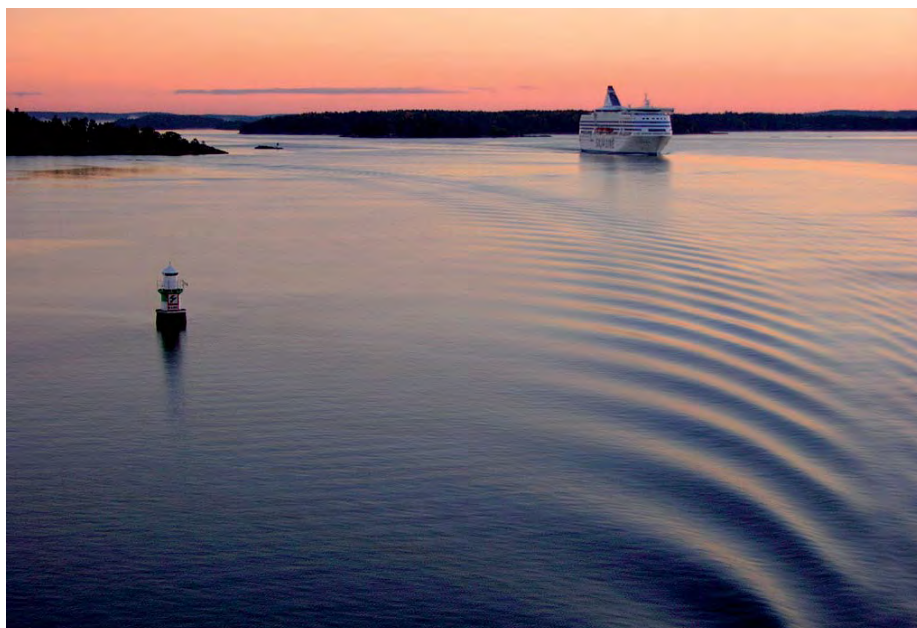
Ötersjöutmaningen som inleddes på initiativ av Helsingfors och Åbo är ett försök att frivilligt effektivisera skyddet av havet. De nuvarande välfungerande avloppsvattenreningsverken, som uppfyller de lagstadgade förpliktelserna, kan inte ensamma stoppa eutrofieringen av Finska viken och Skärgårdshavet.

Metoderna som nämns i utmaningen, såsom spridd belastning och minskning av utsläppen från havstrafiken, är mycket viktiga. Det är glädjande att mer än 120 aktörer redan är med i kampanjen och hälften av dessa har redan har gjort upp egna åtgärdsprogram för att rädda Östersjön. I slutet av verksamhetsåret breddade kampanjen ut sig till internationell nivå.

Ett lokalt miljöproblem som kom fram var behovet att minska luftföroreningarna från trafiken, bullret och trafikstockningarna. Det räcker inte att enbart satsa på att utveckla kollektivtrafiken, i synnerhet spårvägstrafiken. Det är också nödvändigt att minska utsläppen från biltrafiken med olika metoder som ingår i Helsingfors luftskyddsprogram 2008–2016 om man vill få de ständigt allt för höga partikel- och kvävedioxidhalterna att hållas under gränsvärdena permanent.

I Helsingfors plan för bullerbekämpning som blev färdig på hösten presenteras metoder som kan tillämpas för att minska bullerolägenheter om det finns tillräckligt med resurser som behövs för att genomföra åtgärderna.

För att minska utsläppen av drivhusgaser måste upplösningen av stadsstrukturen stoppas och i synnerhet måste staden som är beroende av spårvägstrafik koncentreras. Det är förståeligt att många invånare oroar sig över hur detta kommer att påverka bevarandet av stadsnaturens mångfald. Detta är en stor utmaning för dem som sköter om planläggningen av staden. Jag

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

tror att vi i många fall tack vare ett gott samarbete planerare, byggare och miljöexperter emellan kan finna lösningar som trots allt sparar naturen också i en stad som blir allt mera koncentrerad.

I enlighet med Helsingfors miljöpolitik 2005–2008, som fullmäktige har godkänt, vidareutvecklades stadens miljöstyrning under året. Dess nuläge bedömdes bl.a. genom att staden deltog i en jämförelse med staden Rotterdam. Den ställvis ganska kritiska bedömningsrapporten om vår miljöstyrning visar att det finns mycket att göra om vi vill att Helsingfors i fortsättningen ska vara en förebild i Europa när det gäller miljöskydd. Vi behöver nya innovationer och initiativkraft. På grundval av vårt gamla rykte lyckas det inte längre.

Stadsfullmäktige godkände projektplanen för miljöhuset i Vik. Avsikten är att bygga lokaliteter för miljöcentralen och Helsingfors universitet på sammanlagt cirka 6 500 bruttokvadratmeter på kampusområdet i Vik. Det centrala målet i planeringen är att byggnaden blir energisnål. Miljöhuset blir färdigt år 2011.

Nouxcentret, ett skyltfönster för Finlands natur, blir antagligen färdigt vid samma tidpunkt. Om vi lyckas inleda verksamheten vid den ekoeffektiva servicecentralen i Helsingfors centrum redan år 2010, vilket jag hoppas, har vi betydligt bättre möjligheter än idag att handla och betjäna invånarna.

Till sist vill jag tacka alla samarbetspartner samt miljönämnden och hela personalen på miljöcentralen för det resultatrika året 2008.

Pekka Kansanen

Director General's Review

Director General Pekka Kansanen

During the year, the revised environmental strategy for the 2008-2012 of the city of Helsinki. Strategic thinking means focusing on what is relevant. In terms of environmental protection, many things are relatively well in Helsinki, and conserving this state for future generations could be a realistic goal. The greatest threats to the environment go across the city and state borders and can even be global.

In the strategy project, three important questions stood out above the rest. Global climate change and agreements made to prevent it require that, as a member of the EU, Finland has to make considerable emission cuts, as the targets are becoming stricter. With the metropolitan area producing nearly 10 percent of the country's greenhouse emissions, it is clear that Helsinki's contribution will be needed too.

The Climate Strategy for Helsinki Metropolitan Area extending until 2030, approved by the city government, and the energy policy report approved by the city council, set a clear plan of action for climate work in the coming years. At the same time, an action plan must be made in order to prepare for climate change. Good examples of this are the storm water strategy and the flood prevention strategy.

The challenge of saving the Baltic Sea started by the cities of Helsinki and Turku, aims voluntarily at tightening up the protection of the sea. The current wastewater treatment plants that operate well and comply with statutory requirements are not sufficient for stopping the ongoing eutrophication of the Baltic Sea and the archipelago.

The measures presented in the challenge, such as reducing diffuse loading and the discharges from sea traffic, are extremely important. Fortunately, there are now over 120 participants in the campaign, half of which have already drawn up their action plan for saving the Baltic Sea. At the end of the year under review, the campaign became international.

Local environmental problems bring forth the need to reduce air pollution, noise and congestion caused by traffic. Investing in the development of public transport, particularly rail traffic, is not enough. Also, it is necessary to reduce the damage caused by car traffic through the measures defined in Helsinki's climate protection programme 2008–2016, if the particle and sulphur dioxide emissions that constantly remain too high, are to be permanently decreased below the set limits.

Helsinki's noise prevention plan, completed in autumn, will offer ways to reduce noise pollution, if there are sufficient resources required for implementing the measures.

Stockholm Archipelago © *Taivasalla.net/Niklas Sjöblom*

The decentralisation of the city structure must be stopped and especially the part of the city relying on rail traffic must be condensed in order to reduce greenhouse emissions. Understandably, many residents are worried about how this will affect the conservation of diversity in the city's nature. This is a big challenge for the city's designers. Effective collaboration between the architects, builders and environmental experts should in many cases help find solutions for saving nature even in a condensing city.

According to Helsinki's environmental policy 2005-2008, approved by the council, the city's environmental management was developed further during the year by assessing its current state, for example by taking part in the comparative evaluation with the city of Rotterdam. Partly the somewhat critical assessment report on the city's environmental management we have a lot of work to do if we intend to keep Helsinki as one of Europe's model cities in environmental protection. We need new innovations and courage for new initiatives. This will no longer be possible under the guise of the old reputation.

The city council approved the planned project for the Viikki Environment House. The plan is to build premises amounting to about 6,500 gross square metres in the Viikki Campus area for the environment centre and for the University of Helsinki. The central goal of the plan is a low-energy building. The eco house will be completed in 2011.

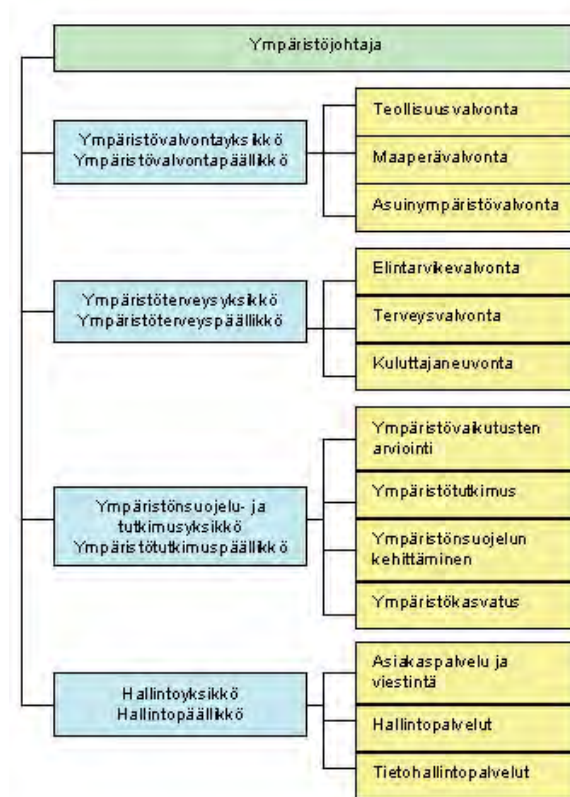
Probably around the same time, the Nuuksio Centre, a window to Finnish nature, will be finished. If, as I hope, we will succeed in starting the operation of the eco efficiency service centre in the centre of Helsinki as early as 2010, our chances for serving and operating will be much better than now.

Finally, I wish to thank all our partners and the Environment Committee as well as the entire staff at the Environment Centre for a successful year 2008.

Pekka Kansanen

Organisaatio, keskeiset tehtävät, visio ja arvot

Ympäristökeskuksen organisaatio

Ympäristökeskuksen johtoryhmä vuonna 2008

Puheenjohtaja Ympäristöjohtaja Pekka Kansanen

Sihteeri Johdon sihteeri Pirjo Moberg

Ympäristövalvontayksikkö Ympäristövalvontapäällikkö Pertti Forss

Ympäristöterveysyksikkö Ympäristöterveyspäällikkö Antti Pönkä

Ympäristönsuojelu- ja tutkimusyksikkö Ympäristötutkimuspäällikkö Päivi Kippo-Edlund

Hallintoyksikkö Hallintopäällikkö Jorma Nurro

Viestintä Johtava ympäristöneuvoja Johanna Joutsiniemi

Keskeiset tehtävät

- Edistämme ympäristön ja luonnon huomioon ottamista päätöksenteossa.
- Ehkäisemme valvonta- ja asiantuntijavirastona ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Ohjaamme ja motivoimme kaupunkilaisia ja yrityksiä ympäristövastuulliseen toimintaan.
- Huolehdimme asuin ympäristöstä, elintarvikkeiden turvallisuudesta sekä lemmikki- ja hyötyeläinten hyvinvoinnista.
- Tuotamme ja välitämme tietoa ympäristöstä.

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Visio 2010

- Elinympäristön tila on parantunut.
- Olemme keskeinen asiantuntija parhaiden ympäristöratkaisujen löytämisessä ja elintarviketurvallisuuden edistämisessä.
- Joutuisa ja laadukas palvelumme on tunnettua.
- Ympäristökeskus on vetovoimainen työpaikka.

Arvot

Ympäristökeskuksen toimintaa ohjaavat seuraavat arvot:.

1. Terveellinen ja ekologisesti kestävä ympäristö
2. Asiakkaiden ja toistemme arvostaminen
3. Asiantuntemus, oikeudenmukaisuus ja tasapuolisuus
4. Motivoitunut henkilöstö

Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2008

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Sitovat tavoitteet

Kaupunginvaltuuston ympäristökeskukselle asettamat sitovat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin seuraavasti:

Sitova tavoite

Toteuma

Katupölyn määrä (PM10) ei ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja.

Tavoite toteutui. Hiukkasten (PM10) raja-arvo ei ylittynyt vuonna 2008.

Ympäristökeskuksella on ajantasainen tieto Helsingin merialueen tilasta ja tieto välitetään viipymättä median välityksellä asukkaille.

Tavoite toteutui. Ympäristökeskus aloitti kesän alussa Helsingin merialueen tilaa koskevan viikoittaisen tiedottamisen. Viikottaisia tiedotteita julkaistiin Internetin välityksellä yhteensä 13 kappaletta.

Kaikki sitovat tavoitteet toteutuivat.

Muut toiminnalliset tavoitteet

1. Asumisterveyteen liittyvät toimenpitepyynnöt otetaan käsittelyyn alle kahdessa kuukaudessa. Toimenpitepyynnöistä 80 % ratkaistaan ja saatetaan päätökseen ympäristövalvontayksikön kirjeellä, merkinnällä YtBoss-valvontarekisteriin tai ympäristölautakunnan päätöksellä 250 vuorokaudessa.

Tavoite toteutui osittain. Toimenpitepyynnöt otettiin käsittelyyn alle kahdessa kuukaudessa ja niistä 80 % ratkaistiin 325 vuorokaudessa.

Jonotusaikaa ei pystytty lyhentämään, koska työläiden ja paljon aikaa vievien tapausten määrä on lisääntynyt vaikkakin toimenpitepyyntöjen määrä on pysynyt ennallaan.

2. Ympäristölupahakemuksista 80 % ratkaistaan alle 200 vuorokaudessa.	Tavoite toteutui ja hakemuksista 80 % ratkaistiin 131 vuorokaudessa.
3. Pilaantuneen maaperän puhdistamislaitteistosta 80 % ratkaistaan alle 75 vuorokaudessa.	Tavoite toteutui ja ilmoituksista 80 % ratkaistiin 49 vuorokaudessa.
4. 80 %:sta elintarvikehuoneistojen hyväksymishakemuksista on tehty päätös 60 vuorokaudessa.	Tavoite toteutui ja 81 %:sta hakemuksista tehtiin päätös 60 vuorokaudessa.
5. Maksullisia elintarvikevalvontatarkastuksia tehdään 3 300 ja maksullisia elintarvikenäytteitä otetaan 1 600. Muita maksullisia tarkastuksia (terveydensuojelu- tupakka- ja tuoteturvallisuusvalvonta) tehdään 420.	Tavoite toteutui osittain. Kaiken kaikkiaan elintarvikevalvontatarkastuksia tehtiin 3 623, joista maksullisia oli 1 591 kappaletta ja näytteitä otettiin 2 354 kappaletta. Muita maksullisia tarkastuksia tehtiin 490 kappaletta.

Omat ympäristötavoitteet

Ympäristökeskuksen tulospalkkiojärjestelmään kuului toiminnallisia ympäristötavoitteita. Ne liittyivät jätteiden määrään, paperin ja sähkön kulutukseen sekä kestäviin liikkumiseen.

Energiankulutus

Tavoitteet:

- Työasemien ja atk-oheislaitteiden energiansäästötoimenpiteistä laaditaan ohjeistus ja tiedotetaan henkilöstölle.
- Hankitaan energiakulutusmittareita lainattavaksi.
- Järjestetään energiansäästöviikolla tapahtuma omalle henkilöstölle.

1. porras: yksi tavoite toteutuu (pa 0,3 %)
 2. porras: kaksi tavoitetta toteutuu (pa 0,5 %)
 3. porras: kolme tavoitetta toteutuu (pa 0,7 %)
- (pa = painoarvo)

Toteuma: Kaksi tavoitetta toteutui (energiamittarit ja energiansäästöviikon tempaus) : 0,5 %.

Paperinkulutus

Tavoite: vähennetään paperin kulutusta.

Lähtötaso 2007: 4 820 arkkia /hlö

1. porras: paperin kulutus 4 900 arkkia / hlö (pa 0,3 %)
2. porras: paperin kulutus 4 750 arkkia / hlö (pa 0,5 %)
3. porras: paperin kulutus 4 600 arkkia / hlö (pa 0,7 %)

Toteuma: 4 922 arkkia / hlö eli 0%

Jätteet

Tavoitteet:

- Keräyspaperit (valkoinen ja värillinen) kerätään yhteen astiaan ja kartonkien keräys otetaan käyttöön. Näistä ohjeistetaan henkilöstöä.
- Järjestetään jätteiden lajittelurata / näyttely asiakaspalvelun tiloissa.
- Ohjeistetaan viraston ongelmajätteiden käsittely.

1. porras: yksi tavoite toteutuu (pa 0,3 %)
2. porras: kaksi tavoitetta toteutuu (pa 0,5 %)
3. porras: kolme tavoitetta toteutuu (pa 0,7 %)

Toteuma: kaksi tavoitetta toteutui (kartonkikeräys ja lajittelurata): 0,5 %.

Paperinkeräyksen yhdistäminen selvitettiin eikä osoittautunut kannattavaksi.

Kestävä työmatkaliikkuminen

Tavoitteet:

- Järjestetään taloudellisen ajotavan kurssi.
- Kolminkertaistetaan CityCarClubin käyttö
- Laaditaan ympäristökeskukselle oma liikkumissivusto
- Järjestetään kestäviin liikkumistottumuksiin liittyvä tempaus.

1. porras: yksi tavoite toteutuu (pa 0,3 %)
2. porras: kaksi tavoitetta toteutuu (pa 0,5 %)
3. porras: kolme tavoitetta toteutuu (pa 0,7 %)
4. porras: neljä tavoitetta toteutuu (pa 0,9 %)

Toteuma: kolme tavoitetta toteutui (ajotapa-kurssi, CityCarClub sekä tempaus) eli 0,7 %.

Yhteensä toteutui 1,7 %. Täysi toteuma olisi ollut 3 %.

Tärkeimmät saavutukset avaintuloksittain vuonna 2008

© Niklas Sjöblom / Taivasalla.net

Avaintuloksille asetetut yksikkökohtaiset tulostavoitteet saavutettiin 86,3-prosenttisesti. Tavoitteet liittyivät talouteen, asiakkaisiin, prosesseihin ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä työilmapiiriin.

1. Terveellinen, viihtyisä kaupunkiympäristö ja kestävä kehitys pohjaksi kaikkeen ympäristöön vaikuttavaan suunnitteluun ja päätöksentekoon

Valtuustokauden päätyminen vuonna 2008 teki kaupungin ympäristöjohtamisen arvioimisen ajankohtaiseksi. Ympäristöjohtaminen arvioitiin kahdessa vaiheessa. Ensin tilattiin ulkopuoliselta konsultilta arvio ympäristöasioiden asemasta kaupunkiorganisaatioissa, ympäristöjohtamisen rakenteiden toimivuudesta ja tehokkuudesta sekä ympäristöjohtamisen vaikuttavuudesta.

Kehittämisehdotuksina esitettiin kaupungin ympäristöjohtamisen integroimista kaupungin yhteisstrategioihin, virastojen ja laitosten ympäristöjohtamisen vaikuttavuusarvioinnin kehittämistä sekä kannustimien käytön lisäämistä esimerkiksi kytkemällä ympäristöasiat mukaan kaupungin tulospalkkiojärjestelmään

Arvioinnin toinen osio toteutettiin loppuvuonna vertaisarviointina Rotterdamin kaupungin kanssa. Rotterdamilaiset kollegat arvioivat sekä Helsingin ympäristöjohtajuutta että erillisiä ympäristönsuojelun osa-alueita.

Kaupunginhallitus hyväksyi 17.11. Helsingin ensimmäisen ympäristönsuojelulain mukaisen meluntorjunnan toimintasuunnitelman. Toimintasuunnitelma laadittiin vuonna 2007 valmistuneen meluselvityksen pohjalta, ja sen sisältö määräytyy valtioneuvoston asetuksen mukaan. Helsingin suunnitelmaan sisältyy vuosille 2008 – 2012 yhteensä 26 toimenpidettä.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelmat laadittiin Helsingin kaupungin lisäksi vilkkaimmin liikennöidyistä maanteistä ja rautateistä sekä Helsinki-Vantaan lentoasemasta. Helsingin kaupungin toimintasuunnitelmaan sisällytettiin Helsinkiä koskevat tiedot Tiehallinnon toimintasuunnitelmasta.

Rakennusvirasto kasteli kadut katupölyaikaan ympäristökeskuksen pyyntöjen mukaisesti. Tutkimuksia katupölyn vähentämiseksi kevätpuhdistuksen ja talvikunnossapidon avulla jatkettiin. Lisäksi selvitettiin hiukkasten koostumusta ja lähdettä, kuten hiekoitusta, rakentamista ja kaukokulkeumaa. Ympäristökeskus osallistui VTT:n Uusipäästö-hankeeseen, jossa selvitettiin ajoneuvojen typenoksidipäästöjen muuttumista uudessa ajoneuvokannassa.

Ympäristönsuojelulain, kemikaalilain ja ympäristöterveydenhuollon paikallisessa toimeenpanossa noudatettiin hyväksyttyjä valvontasuunnitelmia.

Pilaantunutta maaperää kunnostettiin yhteensä 56 kohteessa. Kunnostuskohteista 19 aluetta puhdistettiin asuinkäyttöön ja 19 teollisuus- tai toimistokäyttöön. Maaperää puhdistettiin myös 19 katu- tai yleisellä alueella.

2. Hyvälaatuiset ja terveelliset elintarvikkeet, riittävä kuluttajansuoja sekä hyvinvoivat kotieläimet

Vuoden lopussa omavalvontasuunnitelma oli käytössä 97 prosentissa tuotantolaitoksista, 96 prosentissa suurtalouksista ja 94 prosentissa elintarvikemyymälöistä. Tarkastuksia elintarvikehuoneistoihin tehtiin yli 3 600 ja mikrobiologisia elintarvikenäytteitä otettiin noin 2 500, joista suurin osa oli elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisia maksullisia näytteitä.

Elintarvikkeiden näytteenotto painottui toiminnan riskin mukaan ravitsemusliikkeisiin ja ensisaapumistoimintaan. Kun näytteenottoa kohdistetaan tiettyihin elintarvikkeisiin, saadaan uutta tietoa kuluttajille ja voidaan selvittää pitkän aikavälin muutoksia.

EU:n alueelta tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden valvonta uudistui. Aiemmin kunnallinen valvonta valtiollistettiin 1.5. Eviran tehtäväksi. Eviran kanssa solmimansa sopimuksen mukaan ympäristökeskus jatkaa paikallisena ensisaapumisvalvontaviranomaisena. Kahdessa siipikarjanlihan maahantuontierässä, yhteensä 1 975 kilossa, todettiin terveydelle vaarallisia salmonellabakteereita. Erät poistettiin markkinoilta ja hylättiin.

Kertomusvuoden aikana tehtiin yli 300 eläinsuojelutarkastusta. Se on lähes 50 edellisvuotta enemmän. Suurin osa (noin 87 %) näistä tarkastuksista perustui ilmoituksiin, joita yksityiset ihmiset tekivät eläinsuojelueläinlääkärille havaittuaan epäkohtia eläimen hoidossa ja pidossa.

3. Riittävä tieto ympäristön tilasta ja elintarvikkeiden laadusta sekä tietojärjestelmien kehittäminen

Ympäristökeskus on seurannut Töölönlahden tilaa ja lisäveden juoksutuksen vaikutuksia veden laatuun usean vuoden ajan. Tavoitteena on johtamalla lahteen merivettä Humallahdesta käytöstä poistetun jätevesitunnelin kautta lisätä Töölönlahden veden vaihtuvuutta ja siten parantaa lahden veden laatua.

Juoksutuksen vaikutuksesta Töölönlahden veden laatu on parantunut. Levien sekä ravinteiden määrät ovat vähentyneet ja veden sameus on pienentynyt. Kokonaisfosforipitoisuuksien ja veden näkösyvyyden suhteen ei kolmessa vuodessa kuitenkaan vielä ole saavutettu tavoitetta.

Ympäristökeskus tutki kesällä viikoittain kasviplankton- ja sinilevänäytteitä merialueelta ja toimitti tuloksista tiedotteen medialle ja Internetiin.

Kertomusvuonna julkaistiin selvitykset graavisuolatun ja kylmäsavustetun kalan hygieenisestä laadusta vähittäismyynnissä ja laitoksissa, irtojäätelön ja veden mikrobiologisesta laadusta helsinkiläisissä kesäkioskeissa sekä sushituotteiden valmistuksesta ja valmistukseen liittyvistä hygieenisistä riskeistä. Tutkimusten tulokset otettiin huomioon valvontatyössä ja niitä hyödynnetään tarkastusten ja näytteenoton suuntaamisessa.

Pilaantuneiden maa-alueiden valvonnassa tehtiin 441 tarkastuskäyntiä tutkimus- ja kunnostuskohteisiin sekä käsittelypaikoille. Merkittävimpiä tutkimus- ja kunnostussuunnittelu-kohteita olivat satamakäytöstä vapautuvien Jätkäsaaren ja Sörnäisten, varsinkin Suvilahden alueiden lisäksi öljysatamakäytöstä poistuva alue Laajasalossa sekä Pasilan entisen konepaja-alueen lounaisosassa.

4. Kuntalaisten, yritysten ja viranhaltijoiden ympäristötietoisuuden lisääminen

Pääkaupunkiseudulla käynnistyi kesäkuussa 2008 kolmevuotinen kuntien yhteishanke Ekokompassi, jonka tavoitteena on vahvistaa pääkaupunkiseudun pienten ja keskisuurten yritysten ympäristöasioiden hallintaa ja ekotehokkuutta. Hyvä ympäristöosaaminen parantaa yritysten kilpailukykyä ja kaupungin ympäristön tilaa sekä elinvoimaa.

Hankkeessa luodaan toimintamalli kaupunkien ja pk-yritysten väliselle vapaaehtoiselle

© Niklas Sjöblom / Taivasalla.net

ympäristöyhteistyölle lakisääteisten valvonnan rinnalle sekä tarjotaan räätälöityä ympäristöneuvontaa.

Pääkaupunkiseudulla on noin 65 000 pientä ja keskisuurta yritystä. Pilottivaiheessa mukaan valittiin ensisijaisesti matkailu- ja painoalan yrityksiä sekä Helsingin kaupungin tukkutorin yrityksiä.

Hanketta koordinoi Helsingin kaupungin ympäristökeskus ja se saa tukea Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja Uudenmaan ympäristökeskukselta. Hankkeella on lukuisia yhteistyökumppaneita.

Esiselvitys Ekotehokkuuden neuvontakeskuksen perustamiseksi valmistui. Keskus avataan vuonna 2010.

Opastettuja luontoretkeä Helsingin lähiluontoon järjestettiin 33 ja niille osallistui yhteensä lähes 1 000 retkeläistä. Retkien osallistujamäärät vähenivät jonkin verran edellisvuodesta.

Harakan luontokouluun osallistui kaikkiaan 62 luokkaa opettajineen (yhteensä lähes 1 200 oppilasta). Uusia opetuspaketteja kehitettiin kaksi. Saariston pienoismaailmassa keskitytään rantavesien ja kalliolammikoiden pieneliöihin sekä planktoniin. Aartenetsijöissä tutkitaan saaren ekologiaa ja vaiheita etsimällä muun muassa kasveja ja sulkia.

5. Laadukkaat asiakaspalvelu- ja viranomaistoiminnot

Sähköinen kysely asiakastyytyväisyyden mittaamiseksi valmistui vuoden lopussa.

6. Osaava henkilöstö ja hyvä yhteistoiminta

Henkilöstön osaamisen ja ammattitaidon kehittämisessä painottui osaamisen suunnitelmallisen kehittäminen viraston strategian mukaisesti. Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa jatkettiin ympäristövalvonnan tarkastajakoulutusta ja käynnistettiin yhteiskoulutuksen suunnittelu Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Esimiesten osallistuminen EVA-Jet –koulutukseen jatkui suunnitellusti.

Ympäristönsuojelu ja -tutkimus

Tehtäviimme kuuluu ympäristön tilan seuranta sekä siihen liittyvä vesistö- ja muu ympäristötutkimus. Huolehdimme ympäristövaikutusten arvioinnin, luonnonsuojelun, luonnonvarojen käytön, luonnon virkistyskäytön, maankäytön suunnittelun ja muun yhdyskuntasuunnittelun asiantuntijatehtävistä. Kaupungin ympäristöohjelmien ja kestävän kehityksen ohjelmien valmistelu ja seuranta, ympäristöjohtamisen kehittäminen sekä ympäristövalistus ja -kasvatus kuuluvat myös tehtäviimme.

Ympäristötutkimus

Ympäristökeskus kerää tietoja kaupungin vesiympäristön tilasta ja sen muuttumisesta sekä osallistuu aktiivisesti erilaisiin yhteistyöhankkeisiin Helsingin ja Espoon edustan sekä Suomenlahden tilan seurannassa. Julkisen valvonnan alaisena vesientutkimuslaitoksena ympäristökeskus hoitaa tilausten tai sopimusten perusteella kaupungin eri hallintokunnille vesistöjen velvoitetarkkailuja ja tarjoaa rajoitetusti esimerkiksi näytteenottopalveluja ulkopuolisille asiakkaille.

Vuonna 2008 vesistötutkimuslaboratorio analysoi 765 klorofyllinäytettä, 99 kvantitatiivista kasviplanktonnäytettä, 144 kvalitatiivista kasviplanktonnäytettä ja 17 pohjaeläinnäytettä.

Merkittävin tutkimushanke oli Helsingin ja Espoon kaupunkien jätevesien vesistövaikutusten yhteistarkkailu Helsingin merialueella. Siinä seurattiin jätevesien johtamisen vaikutuksia.

Lokakuun lopussa osa puhdistetusta jätevedestä johdettiin lumensulatusaltaan teknisen vian vuoksi Vanhankaupunginlahteen noin kolmen tunnin ajan. Tämän takia ympäristökeskus teki ylimääräistä vesistötarkkailua Vanhankaupunginlahdella, jossa ei havaittu ympäristövaikutuksia.

Ympäristökeskus julkaisi Helsingin ja Espoon jätevesien vaikutusten tarkkailuraportin vuodelta 2007. Helsingin edustan ulkosaaristossa vedessä olevan fosforin määrä oli samaa luokkaa kuin vuonna 2006. Kokonaistypen pitoisuus ei poikennut viime vuosista. Purkualueiden keskimääräiset kokonaisfosfori- ja -typpimäärät vuonna 2007 eivät eronneet vertailual-

Kesällä löydettiin ympäristökeskuksen keräämistä eläinplanktonnäytteistä Suomelle kokonaan uusi vieraslaji, petovesikirppu Evadne anonyx. Kuva: Jari-Pekka Pääkkönen

ueena toimivan Länsi-Tontun kokonaismääristä. Helsingin ja Espoon ulkosaaristoon johdetut jätevedet suurensivat kokonais- ja liukoisen typen tasoa purkualueiden pintavedessä, mutta pintaveden fosforipitoisuuteen jätevedet vaikuttivat vähemmän.

Ympäristökeskus tutki vedessä elävien vieraslajien esiintymistä Helsingin edustan meri-alueella. Keväällä tehdyissä näytteenotoissa havaittiin amerikankampamaneetteja Helsingin rannikolta, joka todisti lajin levittäytyneen myös rantavesiin vastoin aiempia havaintoja.

Turun ja Helsingin kaupunkien vuonna 2007 esittämään haasteeseen Itämeren pelastamiseksi oli syksyyn 2008 mennessä vastannut yli 120 toimijaa, joista puolet on jo laatinut oman toimenpideohjelmansa. Helsinki palkkasi projektikoordinaattorin mm. tukemaan Itämeri-haasteen kampanjan käytännön toimenpiteiden toteutumista, tiedottamaan sekä pitämään yhteyttä muihin haastettuihin tahoihin.

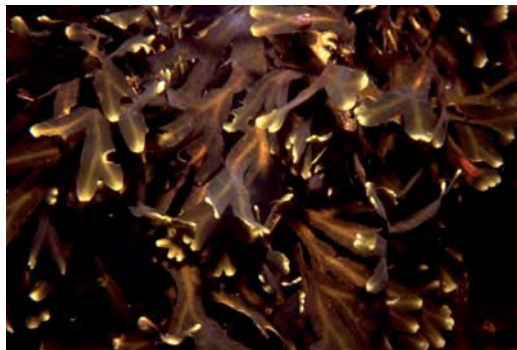

Kivinilkka © Mari Pihlaja-Kuhna

Helsingin kaupungin toimenpiteitä ovat muun muassa viemäriverkostoston saneerausohjelma, Haltialan maatilan muuttaminen mallitilaksi, haja-asutusalueiden omien kiinteistöjen jätevesihuollon kunnostaminen, ruoppausmassojen käsittelyhanke, lahjoitusprofessori sekä laivaliikenteen ja veneilyn vesistövaikutusten vähentäminen.

Osa Helsingin kaupungin toimenpiteistä toteutettiin jo vuonna 2008. Kesäkuussa Helsingin ympäristökeskus, Helsingin Satama ja Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto haastoivat kansainvälisiä risteilyvarustamoita jättämään jätevetensä Helsingin satamiin ilman erillistä jätevesimaksua. Jätettyjen jätevesien määrä kolminkertaistui risteilykaudella 2008.

Itämeri-haaste laajeni kansainväliseksi. Vuoden lopussa haasteen oli ottanut vastaan 17 ulkomaista kaupunkia ja varustamoja.

Rakkolevä © Mari Pihlaja-Kuhna

Ympäristötilasto ja luontotietojärjestelmä

Helsingin ympäristötilasto (helsinginymparistolasto.fi) on vuonna 2007 avattu Internet-palvelu, jonne on koottu tiedot kaupungin keskeisistä ympäristöä kuormittavista ja ympäristön tilaa kuvaavista asioista.

Vuonna 2008 ympäristötilaston tietojen pohjalta koottiin julkaisu Katsaus Helsingin ympäristön tilaan 2007 sekä kolmikieliset tiivistelmät sekä

laadittiin ”Helsingin rakennusten energiatehokkuus murroksessa” –teemakatsaus. Tilaston Internet-palvelun yleisöversion ruotsinkieliset ja englanninkieliset versiot otettiin käyttöön ja ympäristötilastoon lisättiin Suomen kuuden suurimman kaupungin vertailutiedot.

Helsingin kaupungin Internetissä ja intranetissä toimivaan luontotietojärjestelmään lisättiin Helsingin arvokkaat matelija- ja sammakkoeläinalueet. Järjestelmän yleisöversiota täydennettiin ruotsin- ja englanninkielisillä kieliversioilla.

Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu

Ympäristökeskuksen, Helsingin yliopiston, kaupungin muiden virastojen sekä sidosryhmien yhteistyönä laadittu Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma (LUMO) käsiteltiin ympäristölautakunnassa syksyllä ja lähetettiin kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi. Osana Lumo-ohjelmaa tiedotettiin viestimille vieraslajeista.

Ympäristölautakunta hyväksyi Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2008-2017, jossa esitetään 29 uuden alueen (yhteensä 267 ha) rauhoittamista luonnonsuojelulailla.

Elinympäristöistä arvokkaat metsät ovat ohjelman suurin kokonaisuus, yli 110 hehtaaria. Uudenmaan ympäristökeskus rauhoitti pitkään vireillä olleet Nuuksion Natura-alueeseen kuuluvat Luukin, Pirttimäen ja Hakjärven luonnonsuojelualueet Helsingin omistamilla mailla Espoossa.

Kauppatorin loppiselvitys valmistui yhteistyönä Helsingin yliopiston metsäekologian laitoksen kanssa ja raportti julkaistiin keväällä. Nauru- ja kalalokkeja oleskelee torilla eniten kesä-heinäkuussa, jolloin nuoret kalalokit ovat oppineet lentämään. Tutkimusraportti suosittaa erityisesti tehokkaampaa valistusta ja kieltoja lокkien tahallisen ruokinnan estämiseksi.

Vanhakaupungin lintuveden Natura 2000 -alueella tehdään seurantatutkimuksia siitä, miten alueen hoitotoimenpiteet ovat onnistuneet. Tietojen avulla alueen hoitoa kehitetään ja tiedot ovat käytettävissä myös tiedotukseen ja ympäristökasvatukseen.

Näkymä kylmänä syysaamuna Pornaistenniemen lintutornista
© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Vuonna 2008 jatkettiin Vanhankaupunginlahden pesimä- ja muuttolintujen seurantaa. Tulosten perusteella alue on kehittymässä toivottuun suuntaan. Lisäksi kartoitettiin Ruohokarin niityn kasvillisuuden kehittymistä. Rakennusvirasto on hoitanut niittyä laiduntamalla 1990-luvun puolivälistä lähtien. Selvityksen mukaan kasvillisuus on kehittynyt niittymäisemmäksi ja kasvilajien määrä lisääntynyt.

Haltialan metsän ennallistamisalueella seurattiin purovesien laatua ja pohjaveden korkeutta, tikkojen esiintymistä ja lahoppuukovakuoriaisten määrää ja lajiston muutoksia. Tulosten mukaan ennallistamiskehitys on ollut hidasta eikä ole aiheuttanut odottamattomia haittoja luonnolle.

Ympäristökeskus osallistui eri virastojen maankäytön, luonnonhoidon ja virkistyskäytön suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin ja yhteisten esitteiden laatimiseen muun muassa Keskuspuistosta ja veneilystä.

Tutkimukset ja julkaisut

Ympäristökeskus tuottaa ja välittää riittävää, ajankohtaista ja luotettavaa tietoa Helsingin ympäristön tilasta ja elintarvikkeiden laadusta sekä suunnitelmien ja hankkeiden ympäristö- ja terveysvaikutuksista.

Ympäristökeskuksen tutkimustoiminnan painopistealueita olivat luontotutkimukset, Helsingin ympäristön ja merialueen tila sekä ilmansuojelu. Ympäristökeskuksen julkaissarjassa ilmestyi 19 julkaisua ympäristönsuojelun ja tutkimuksen sekä ympäristövalvonnan ja ympäristöterveyden alalta.

Ympäristövaikutusten arviointi

Ilmansuojelu, melu ja liikenne

Kaupunginhallitus hyväksyi 19.5. Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelman 2008 – 2016. Ohjelmassa esitetään kahdelle valtuustokaudelle ajoittuvat pitkän aikavälin toimet ilman epäpuhtauksien alentamiseksi. Toimenpiteet koskevat raja-arvot ylittäneitä typpidioksidin ja hengitettävien hiukkasten pitoisuuksia. Ohjelmassa esitetyt toimet vähentävät yleensä myös muita ilman epäpuhtauksia ja kasvihuonekaasupäästöjä.

Kaupunki lumimyräkän kourissa 23.11.2008 © Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Vuonna 2008 laadittiin meluntorjuntasuunnitelmat melutilanteeltaan huonoimpiin eli herkkiin kohteisiin (päiväkodit, leikkipuistot, koulut, vanhainkodit, sairaalat) ja tehtiin kohteista täydentäviä ilmanlaadun mittauksia. Selvitys liittyi sekä meluntorjunnan toimintasuunnitelmaan että ilmansuojelun toimintaohjelmaan.

KAPU-projektissa jatkettiin tutkimuksia katupölyn vähentämiseksi kevätpuhdistuksen ja talvikunnossapidon avulla. Lisäksi selvitettiin hiukkasten koostumusta ja lähdettä (hiekoitus, rakentaminen, kaukokulkeuma jne.). Rakennusvirasto kasteli kadut ympäristökeskuksen lähettämien pyyntöjen mukaan.

Ympäristökeskus jatkoi selvityksiä ympäristövyöhykkeistä ja vähäpäästöisistä ajoneuvoista ja osallistui liikenne- ja viestintäministeriön ruuhkamaksuselvityksen ohjaukseen. Samoin selvitettiin mahdollisuuksia tarjota pk-yrityksille kestävän liikkumisen neuvontaa mm. Ekokompassi-hankkeen kautta. Kaupungin virastoja ja laitoksia kannustettiin laatimaan liikumissuunnitelmia, joiden valmistelu aloitettiin sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen kanssa.

Ympäristökeskuksen asiantuntijat osallistuivat Autottomaan päivään 22.9. sekä Energiansäästöviikkoon Kampin keskuksessa Stadin negawattien energiansäästötorilla.

© Pira Cousin

Konsultointi ympäristövaikutusten arvioimisessa

Vuonna 2008 annettiin lausunnot 38 asemakaava- tai asemakaavan muutosehdotuksesta, 55 kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, kuudesta valtuustoaloitteesta, kuudesta ponnesta, kahdesta aloitteesta, 14 melua, ilmansuojelua tai liikennettä koskevaa lausuntoa, kaksi YVA-menettelyjä koskevaa lausuntoa, neljä yleiskaava- tai maakuntakaavatasoisia suunnitelmia koskevaa lausuntoa sekä kolme muuta lausuntoa.

Ympäristökeskuksen asiantuntijat osallistuivat erilaisiin työryhmiin ja antoivat asiantuntija-apua kaupungin virastojen ja liikelaitosten suunnitelmien ja hankkeiden ympäristövaikutusten selvittämiseen. Asiantuntijat kirjoittivat useita lehtiartikkeleita, antoivat haastatteluja, pitivät esitelmää koulutustilaisuuksissa ja osallistuivat Vuosaaren sataman avajaisiin valmistuneen kirjan Vuosaaren satamahanke ja ympäristö kirjoittamiseen.

Ympäristönsuojelun kehittäminen

Helsingin ekologisen kestävyys ohjelma

Kertomusvuosi oli HEKOn eli Helsingin ekologisen kestävyys ohjelman 2005 - 2008 viimeinen toimintavuosi. Ohjelma sisälsi Helsingin ympäristönsuojelun painopisteet 2005 - 2008 ja ehdotukset niiden toteuttamiseksi. 54 toimenpide-ehdotuksista yli 94 prosenttia käynnistyi tai toteutui. Vain kolme toimenpidettä jäi toteutumatta.

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Kasvihuonekaasujen seurantaan varten kehitettiin kaupungin ympäristökeskuksessa uusi muokattu Kasvener- malli pääkaupunkiseutua varten. Lisäksi mitattiin melun häiritsevyyttä Helsingissä ja saatiin lisää tietoa saatiin ilmanlaadusta ja kaupunkiajon päästöistä.

Kaupunkiin saatiin myös rakennusviraston koordinoimana Ekorakentamisen ohjelma 2008 - 2013 ja rakennusvalvontaviraston sivuille avattiin Rakentajan ekolaskuri rakentamisen ekologisen kestävyuden arvioimiseksi. Laskurin löytää sivulta: www.rakentajanekolaskuri.fi.

Kaupungin intranettiin tuotettiin helppokäyttöinen Ekohankintaopas, virastoissa testattiin YTV:n laatimaa Toimistojen parhaat käytännöt -mallia jätteen synnyn ehkäisystä sekä järjestettiin paperinsäästöviikko ja paperinsäästökilpailu. Kaupungin virastoille ja laitoksille annettiin suositus käyttää ympäristömyönteisiä pesu- ja puhdistusaineita. Lisäksi järjestettiin kaupungin sisäinen paperinsäästöviikko ja –kilpailu.

Ympäristöjohtaminen ja –raportointi

Kaupungin ympäristöraportti 2007 käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 18.6. Raportti valmisteltiin tiiviissä yhteistyössä eri hallintokuntien kesken.

Raportissa kiinnitettiin huomiota erityisesti ilmastovastuullisuuden ja energiatehokkuuden kasvuun. Esimerkkejä siitä löytyi sekä kaupunkiorganisaatiosta että kaupunkilaisten toimista, kuten asukaskohtaisen sähkönkulutuksen lievässä vähenemisessä.

Kestävän kehityksen indikaattorit

Helsinki osallistui aktiivisesti myös kuuden suurimman suomalaisen kaupungin kestävän kehityksen indikaattorien vertailuraportin laatimiseen. Raportti julkaistiin heinäkuussa. Raportin mukaan suuret kaupungit ovat monen toiminnon osalta suhteellisen samankaltaisia, vaikka selviäkin eroja löytyi. Helsinki erottui edukseen mm. joukkoliikenteen käyttäjien muita suurempana osuutena ja jätevesien hyvänä puhdistajana. Toisaalta esimerkiksi jätemäärissä ja ilmanlaadun indikaattoreissa Helsinki oli muita kaupunkeja jäljessä.

Pk-yritysten ympäristösuorituskyvyn vahvistaminen

Ympäristökeskuksessa meneillään olevan hankkeen ”PK-yritysten ympäristösuorituskyvyn vahvistaminen” tavoitteena on vahvistaa helsinkiläisten pienten ja keskusuurten yritysten valmiuksia parantaa ympäristöasioiden hallintaa ja ekotehokkuutta.

Syksyllä hanketta esiteltiin yrityksille pääkaupunkiseudulla järjestetyissä seminaareissa ja koulutuksissa sekä rekrytoitiin mukaan ensimmäiset kiinnostuneet pilottialojen, matkailu – ja painoalan, yritykset. Hanke tarjoaa yrityksille räätälöityjä käytännönläheisiä malleja ympäristöasioiden hyvään hoitoon. Hankkeen työntekijät neuvovat ja kouluttavat yrityksiä sekä tukevat kevennetyn ympäristöjärjestelmän, Ekokompassin, käyttöönotossa ja ylläpidossa.

Tutkimukset, selvitykset ja hankkeet

Kuutoskaupunkien henkilökunnan ympäristöasenteet

Kuutoskaupunkien (Espoo, Helsinki, Oulu, Tampere, Turku ja Vantaa) ja Jyväskylän kaupungin yhteistyössä teettämä selvitys kuntien henkilöstön ympäristöasenteista. Kyselyyn vastasi yhteensä yli 11 000 henkilöä. Tutkimuksen toteutti Turun kauppakorkeakoulun Tulevaisuuden tutkimuskeskus.

Raportin mukaan Suomen suurten kaupunkien henkilöstön ympäristöasenteet osoittautuivat hyvin myönteisiksi. Sen sijaan ympäristömyönteinen toiminta ei yltänyt ihan samaan.

Kotitalouksien MIPS –tutkimus

Ympäristökeskus osallistui myös kolmevuotiseen hankkeeseen, jossa arvioidaan kotitalouksien luonnonvarojen käyttöä MIPS- menetelmän avulla. MIPS (Material Input Per Service Unit) on tuotteiden tai palvelujen potentiaalisten ympäristövaikutusten vertailuun käytettävä laskentamenetelmä. Toimintavuonna ympäristökeskus teki yhteistyössä Suomen luonnonsuojeluliiton kanssa Suomen kotitalouksien koti-MIPS tutkimuksen. Sen mukaan tutkittujen kotitalouksien kulutuksesta eniten luonnonvaroja kuluttivat asuminen, liikenne ja matkailu.

Välitä, vaikuta, viihdy ja voi hyvin, 4V-hanke

4V on Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksen koordinoima kolmivuotinen yhteistyöhanke. Se on saanut EU-rahoitusta. Hanke tukee toimintamuotoja, jotka edistävät kestävästä elämäntapaa, viihtyisää kaupunkiasumista ja yhteisöllisyyttä. Uudenlaisia toiminta- ja palvelumalleja etsitään erityisesti kaupunkien vuokrataloyhtiöissä ja niiden lähiyhteisöissä, kuten kouluissa, päiväkodeissa, asunto-osake- ja huolto-yhtiöissä ja järjestöissä. Hankkeen pilottialueita ovat Helsingissä Mellunkylä, Herttoniemi ja Roihuvuori, Espoossa Suvela ja Leppävaara sekä Vantaalla Korso ja Länsimäki.

Ennen lokakuun kuntavaaleja 4V-hanke selvitti Espoon, Helsingin ja Vantaan kunnallisvaaliehdokkaiden näkemyksiä yhteisöllisyydestä ja kestävästä kehityksestä. Kyselyn 21 kysymystä käsittelivät mm. asukkaiden osallistumista, kasvatusta ja ilmastonmuutoksesta. Ensimmäisenä toimintavuotena järjestettiin myös erilaisia tilaisuuksia asukkaiden, talojen edustajien ja järjestöjen kanssa.

Ympäristökasvatus

Ekotukitoiminta

Ekotuki on Helsingin kaupungin toimintamalli, jossa työyksiköihin nimetyt ja koulutetut ekotukihenkilöt edistävät yksikössään ympäristötyötä. Tavoitteena on ympäristövastuullisuuden lisääminen työpaikoilla, ympäristöasioiden sisällyttäminen kaikkeen kaupungin toimintaan sekä luonnonvarojen säästäminen. Ympäristökeskus koordinoi ekotukitoimintaa.

Ekotukihenkilöverkosto perustettiin vuonna 2006. Vuonna 2008 järjestettiin neljä kaksipäiväistä peruskoulutusta, joista kaksi oli räätälöity opettajille. Koulutuksiin osallistui 125 henkilöä. Ekotukihenkilökoulutuksen oli vuoden 2008 lopussa käynyt kaikkiaan 365 henkilöä. Jatkokoulutusta järjestettiin ympäristön kemikalisoitumisesta. Lisäksi halukkaille järjestettiin tutustumiskäynti Ämmäsuon jätteenkäsittelylaitokseen.

Koulutuksen ohella ekotukihenkilöitä tuetaan kuukausikirjeen, käsikirjan, intranet-sivuston ja neuvonnan avulla. Työtovereiden opastaminen ja innostaminen arjen ekotekoihin on ekotukihenkilön keskeinen tehtävä. Esimiesten sitoutuminen on avainasemassa. Työpaikan uuden ympäristövastuullisen ekoarjen luomiseen ja toteuttamiseen tarvitaan kaikkia työntekijöitä.

Maaailman ympäristöpäivää ekotukihenkilöt viettivät Harakan saarella. Kuva: Margit Jensen

Ympäristön huomioon ottava toiminta näkyy esimerkiksi jätteen synnyn ehkäisynä, tehostuneena lajitteluna, energiansäästönä, ekohankintoina ja kestävinä liikkumistapoina. Ekotuki-toiminnalla on oma intranet-sivusto: <http://heli.hel.fi/Ymk/Ekotuki/8719/index.htm>.

Kaupungin virastossa ja laitoksissa oli vuoden lopussa kaikkiaan jo yli 360 ekotukihenkilöitä. Ekotukitoiminnan kehittämistä varten kaupunki jätti hakemuksen kolmivuotista EU-hanketta varten.

Ympäristökasvatuksen yhteistyö- ja kehittämishankkeet

Ympäristökasvatuspalvelujen, kuten kurssien ja retkien, suunnittelussa ja järjestämisessä, tehtiin jälleen laajaa yhteistyötä eri tahojen muun muassa lähikuntien, Uudenmaan ympäristökeskuksen, opetusviraston, sosiaaliviraston, Gardenia - Helsingin, Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskuksen ja Suomen ympäristökasvatuksen seuran kanssa.

Lisäksi osallistuttiin tapaamisiin, joissa kehitettiin Nuuksion luontokouluhanketta yhteistyössä Metsähallituksen ja muiden toimijoiden kanssa. Harakan luontokeskus toimi Vihreä lippu -ympäristökasvatusohjelman paikallisena edistäjänä. Lisäksi osallistuttiin aktiivisesti Hyvinkään kaupungin koordinoiman Communicating the Baltic -hankkeen valmisteluun.

Osana pääkaupunkiseudun yhteistyötä selvitettiin pääkaupunkiseudun luontokoulujen yhteiskäyttöä ja yhteistyötä näyttelyiden järjestämisessä. Selvitysten perusteella yhteistyö on nykyisellään erittäin laajaa ja sitä jatketaan.

Harakan luontokeskus

Kaikille avoin Harakan luontokeskus esittelee saaristoluontoa, vedenalaista elämää ja Itämeren ympäristökysymyksiä sekä kannustaa ympäristövastuullisuuteen. Luontokeskus tarjoaa ympäristökasvatuspalveluja sekä suurelle yleisölle että kohdennetusti päivähoidolle, kouluille ja muille oppilaitoksille. Harakka on ympäristökasvatuksen kehittämiskeskus, joka tuottaa myös materiaaleja ja toteuttaa hankkeita yhteistyössä muun muassa tutkijoiden ja taiteilijoiden kanssa.

Vuonna 2008 luontokeskus oli avoinna yleisölle 6.5. – 30.9. tiistaista perjantaihin klo 10 - 17 ja viikonloppuisin klo 12 - 16. Palvelut tavoittivat jälleen hyvin asiakkaansa: luontokouluun, saariseikkailuihin ja retkille oli runsaasti tulijoita. Harakan vierailijoista 4 258 osallistui erilaisiin opastus- ja opetustapahtumiin, mikä on hieman edellisvuotta vähemmän. Yksittäisiä kävijöitä ja tilausretkiä oli suunnilleen sama määrä kuin edellisvuonna, vaikka yhteysveneen laskema kokonaisvierailijamäärä nousikin hieman (8 553 kävijää vuonna 2007, 8 764 vuonna 2008).

Harakkaan suunniteltiin yhdessä taiteilijoiden kanssa uusi info- taulu, jossa kerrotaan saaresta ja luontokeskuksen palveluista sekä taiteilijoiden näyttelyistä. Myös saaren polkuviitoitus uusittiin. Harakan luontokeskukselle laadittiin turvallisuussuunnitelma, johon henkilökunta perehdytettiin. Harakan luontotalon välineistö huollettiin ja tilat järjestettiin perusteellisesti. Ympäristökasvatuksen vastuualueelle saatiin ympäristönhoitajan ja ympäristövalistajan vakanssit.

Lasten kesäleiri heinäkuussa © Maria Metsämuuronen

Luontokoulu

Luontokouluun osallistui kaikkiaan 62 luokkaa opettajineen (yhteensä 1 185 oppilasta). Opetusryhmät olivat peruskoulun 1.–9. luokkia, yleisimmin 4. ja 5. luokkia. Luontokoulussa oppilaat tutustuivat saaristoluontoon ja Itämereen yhden tutkimuspäivän ajan. Opetusvirasto kustansi luontokouluavustajan palkkion. Uusia opetuspaketteja kehitettiin kaksi. Saariston pienoismaailmassa keskitytään rantavesien ja kalliolammikoiden pieneliöihin sekä planktoniin. Aartenetsijöissä tutkitaan saaren ekologiaa ja vaihteita etsimällä kasveja sekä sulkia ym.

Pihlajamäen ala-aste aloitti ensimmäiset kummikoulujen lähiluontoretket. Näin saadut kokemukset hyödynnetään tulevien retkien suunnittelussa.

Vuoden aikana aloitettiin 9. -luokkalaisille ja lukiolaisille suunnattujen kemiallisen ympäristön tutkimuskurssien suunnittelu. Kurssilla tutkitaan maata, merta ja ilmaa. Yhteistyökumppaneina ovat muun muassa Helsingin yliopiston LUMA-keskus ja YTV. Kurssit aloitetaan vuonna 2009.

Saariseikkailut

Harakassa järjestettiin 61 saariseikkailua. Näistä 53 järjestettiin päivähoiton ryhmille ja 8 tilauksesta. Suuren suosion saivat edelleen seitsemänä sunnuntaina järjestetyt yleisölle

avoimet, perheille suunnatut saariseikkailuretket, joille osallistui keskimäärin 46 henkeä retkeä kohden. Kaikkiaan saariseikkailuihin osallistui 1 166 henkeä.

Päivähoidon ryhmille oli tarjolla kaksi eri aiheista saariseikkailua: Harakan saaren salaisuus ja Luonnonystävän matkassa -ohjelmat. Molemmat sisältävät seikkailullista luonnonhavainnointia ja kannustavat ympäristövastuullisuuteen. Saariseikkailut saivat erinomaista palautetta osallistujilta.

Luontoretket

Kaupungin opastetuista luontoretkeistä suosituimpia olivat Helsinki -päivän retki Pihlajas- aareen, uuttukyyhkyjen rengastus Lammassaareissa sekä Harakan koko perheen meribiologia- retki. Myös Mustavuoren jännät paikat ja Vuosaaren täyttömäen luonto kiinnostivat. Luontoretket järjestettiin yhteistyössä Gardenia - Helsingin ja pääkaupunkiseudun muiden kuntien kanssa. Tilauksesta retkiä Harakkaan järjestettiin yhteensä 58 ja saariseikkailuja 8. Tilausretkille osallistui 1 370 henkeä.

Harakassa järjestettiin elokuussa myös viiden päivän pituinen lasten saaristoluontoleiri. Leirille osallistui 11 lasta.

Kurssit opettajille ja päivähoiton henkilöstölle

Kurssien suunnittelussa ja tiedottamisessa tehtiin jälleen seudullista yhteistyötä. Helsingin, Espoon ja Vantaan luontokeskusten järjestämät ympäristökasvatuskurssien ohjelmat koottiin yhteensä 36 kurssia sisältäväksi esitteeksi, joka lähetettiin kaikille seudun kouluille ja päivähoidolle.

Kaikki Harakan suunnittelemat 9 ympäristökasvatus- ja luontokurssia toteutuivat. Lisäksi suuren suosion takia järjestettiin ylimääräinen kurssi erityisryhmien ohjaamisesta ekoterapeuttisin menetelmin. Muita kurssien aiheita olivat talviluonto, ilmastonmuutos, Vihreä lippu -info ja starttikurssi, lintukurssi, ötökät I ja II sekä matematiikkaa luonnossa. Kursseilla oli yhteensä 146 osallistujaa, keskimäärin 15 henkeä/kurssi. Kurssit saivat hyvää palautetta osallistujilta. Kursseille osallistuneista oli noin 44 % opettajia ja 36 % päivähoiton henkilöstöä.

Näyttelyt ja yleisötahtumat

Vaihtuville näyttelyille varatussa kasematti 4:ssä oli toukokuusta syyskuun loppuun esillä Pira Cousinin näyttely LUMO- valokuvia Helsingin luonnosta. Harakasta näyttely jatkaa matkaan- sa Tallinnan kasvitieteelliseen puutarhaan ja Kanneltaloon.

Harakan luontoa ja historiaa esittelevä rantakatoksen näyttely ja Meren sisäiset maisemat - valokuvanäyttely uusittiin.

Elokuussa Harakassa järjestettiin kaksi perhepäivää: kala- ja kalastuspäivä sekä luonto- ja taidepäivä. Yleisötilaisuuksiin osallistui yhteensä 100 henkeä.

Tulevaisuuden toimintalinjat

Ympäristönsuojelu ja ympäristötutkimus ovat kunnan lakisääteisiä tehtäviä ja painottuvat vahvasti ympäristöongelmien ehkäisyyn. Ennaltaehkäisy on taloudellisesti tuloksekkain tapa vaikuttaa ympäristöasioissa. Voimavarojen optimaaliseen suuntaamiseen ennaltaehkäisyyn ja valvonnan välillä on jatkossa syytä kiinnittää huomiota.

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Ilmastonmuutoksen vaikutusten arviointi ja hillintä sekä myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen korostuvat lähivuosina. Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian toteutussuunnitelma, joka laaditaan vuonna 2009, listaa ja aikatauluttaa keskeisimmät kaupungin toimet. Helsingissä ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tarvittaviin toimiin on syytä ryhtyä aikaisempaa tavoitteellisemmin.

Liikenteen päästöjen aiheuttamien ilmanlaadun raja-arvojen ylittyminen pyritään estämään kaupunginhallituksen vuonna 2008 hyväksymän Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelman toteutusta edistämällä ja seuraamalla. Keskeisimpiä toimia ovat katupölyn tehokas torjunta, vähäpäästöisten ajoneuvojen käytön lisääminen sekä ympäristövyöhykkeen perustaminen. Vaikutuksiltaan merkittävin kuitenkin lienee ruuhkamaksujen käyttöönotto, mitä parhaillaan selvitetään liikenne- ja viestintäministeriössä.

Ympäristön tilasta, erityisesti Suomenlahden ja muiden vesistöjemme tilasta, tarvitaan päätöksentekijöille ja asukkaille ajantasaista tietoa. Vuonna 2007 käynnistyneen Itämeren haastekampanjan tavoitteena on Suomenlahden ja erityisesti rannikkovesien tilan parantaminen. Ympäristökeskus panostaa lähivuosina rannikkovesien ja pienviesien tilan tutkimiseen ja seurantaan muuan muassa siksi, jotta voisimme nähdä haastekampanjan osallistuneiden tahojen toimien myönteiset vaikutukset veden tilaan.

Kaupungin asukkaiden, PK-yritysten sekä muiden toimijoiden valmiuksia toimia ympäristömyötäisesti tuetaan uudenlaisten palvelumuotojen avulla. Meneillään olevassa pääkaupunkiseudun laajuisessa Ekokompassi-hankkeessa kehitetään toimintatapa PK-yritysten neuvonnasta ja ohjaamisesta. Ekotehokkuuden neuvontakeskuksen perustaminen toteutunee lähivuosien aikana, mikä auttaa asukkaita ympäristövalintojen tekemisessä.

Lähivuosina panostetaan kaupungin ympäristöjohtamisjärjestelmän kehittämiseen. Keskeistä on, että kaupungin strategiaan sisältyy ympäristölinjauksia ja että ympäristöpolitiikassa todetaan pitkän aikavälin päämäärät. Helsingin ympäristöpolitiikan mukaisesti ympäristöjohtamista, ympäristöasioiden tavoitteellista hallintaa, kehitetään virastoissa ja laitoksissa. Ympäristökeskuksen ympäristöjohtamisasiantuntemusta suunnataan siihen.

Ympäristöterveys

Valvomme elintarvikkeiden laatua ja terveellisyyttä. Lisäksi valvomme elintarvikelaitoksia, talous- ja uimavettä, kulutustavaroiden ja -palvelujen turvallisuutta, tupakkalain toteutumista sekä yleisten alueiden ja tilojen hygieenisyyttä. Tehtäviimme kuuluu myös eläinsuojelu ja kuluttajaneuvonta.

Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tärkeimpiä tavoitteita on omavalvonnan kattavuuden ja toimivuuden lisääminen. Ympäristökeskus on vuodesta 1995 lähtien tehnyt omavalvontasuunnitelmamalleja ja toiminnanharjoittajien avuksi. Etenkin pienehköissä yrityksissä mallit ovat helpottaneet omavalvonnan käyttöönottoa. Koko henkilökunnan perehdyttäminen ja omavalvonnan jatkuva kehittäminen, usein osana laatujärjestelmää, takaa turvalliset elintarvikkeet.

Kuva: Virpi Peltola

Tarkastuksia elintarvikehuoneistoihin tehtiin 3 623, joista 1 591 oli elintarvikesuunnitelman mukaisia maksullisia tarkastuksia.

Omavalvonnan toteutumista ja elintarvikkeiden laatua seurattiin myös mikrobiologisin näyttein. Mikrobiologisia elintarvikenäytteitä otettiin 2 520, joista 2 354 oli elintarvikevalvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia näytteitä.

EU:n alueelta tuotavien eläinperäisten elintarvikkeiden valvonta uudistui. Aiemmin kunnallinen valvonta valtiollistettiin 1.5.2008 Eviran tehtäväksi. Eviran ympäristökeskuksen kanssa solmiman sopimuksen ympäristökeskus jatkaa paikallisena ensisaapumisvalvontaviranomaisena. Maahantuontiyritysten ilmoitukset ensisaapumispaikkoihin saapuvista eristä menevät Eviraan.

Vuonna 2008 tehtiin yhteensä 137 ensisaapumistarkastusta ja 38 elintarvike-erästä otettiin mikrobiologisia näytteitä. Kahdessa siipikarjanlihan maahantuontierässä, yhteensä 1 975 kg, todettiin terveydelle vaarallisia salmonellabakteereita. Erät poistettiin markkinoilta ja hylättiin.

© Helsingin ympäristökeskuksen kuvapankki

Vuoden 2008 aikana ympäristökeskus osallistui Elintarviketurvallisuusviraston (Eviran) pitopalvelutoimintaa koskevaan projektiin sekä liha- ja kalalaitosten riskiarviointia koskevaan Risk sheriff -projektiin.

Hallinnollisia pakkotoimia, kuten elintarvikkeita koskevia kieltopäätöksiä tai elintarvikehuoneistoa koskevia määräyksiä tai uhkasakkoja, annettiin 26. Kieltopäätökset koskivat useimmiten puutteellisesti merkittyjä tai vanhentuneita elintarvikkeita. Kielletyt elintarvikkeet poistettiin markkinoilta ja määrättiin hävitettäväksi. Elintarvikehuoneistojen ja tuotantolaitosten tiloja ja toiminnan hygieniää koskevia määräyksiä annettiin 14.

Yhden ravintolan toiminta kiellettiin väliaikaisesti *Cryptosporidium*-ruokamyrkytys epidemian vuoksi ja yhden tuotantolaitoksen toiminta kiellettiin väliaikaisesti puutteellisen hygienian ja siitä aiheutuvan terveysvaaran vuoksi. Pakkokeinoihin johtaneista tapauksista kaksi ilmoitettiin edelleen esitutkintaviranomaisille.

Elintarvikevalvontaan liittyviä valituksia käsiteltiin 396. Elintarvikkeiden säilytysolosuhteita koskevia valituksia käsiteltiin 19, yleiseen hygieniaan liittyviä valituksia 35 ja elintarvikkeiden laatuun liittyviä 50. Ruokamyrkytys epidemiaepäilyjä oli 72 ja yksittäisiä ruokamyrkytys epäilyjä 106. Yli viiden hengen ruokamyrkytys epidemioista (14) seitsemän oli noroviruksen, yksi *kampylobakteerin* ja yksi *Cryptosporidium*-alkueläimen aiheuttama epidemia. *Cryptosporidium*-alkueläimen aiheuttamasta epidemiasta tiedotettiin julkisuuteen.

Kansallinen ja EU-elintarvikelainsäädäntö uusiutui perusteellisesti vuonna 2006, mistä lähtien suunnitelmallinen valvonta on ollut maksullista. Elintarvikelain mukaisen kunnan valvontasuunnitelman mukaisten maksullisten tarkastusten määrä kasvoi edellisvuoteen verrattuna noin 400 tarkastuksen verran. Elintarvikelain mukaan eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevien laitosten, kuten liha- ja kalalaitosten, on haettava uudelleen hyväksyntää helmikuun loppuun 2009 mennessä. Uudelleen hyväksyttiin kuusi laitosta.

Ympäristökeskus antoi lausunnot seuraavista lainsäädäntöhankkeista tai ohjeista: maa- ja metsätalousministeriön esitys elintarvikelain muuttamisesta, maa- ja metsätalousministeriön asetus eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta, Eviran ensisaapumisvalvontaa koskeva ohje, Eviran ohje elintarvikelain mukaisten pakkokeinojen käytöstä, Eviran valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma.

Ympäristökeskuksen asiantuntijoita osallistui mm. Eviran ensisaapumisvalvontatyöryhmään, Eviran hygieniosaamisen lautakuntaan, Eviran näytteenotto- ja analyysityöryhmään, ATP-neuvottelukunta, Päivittäistavarakauppayhdistyksen omavalvontapankin ohjaustyöryhmään sekä elintarvikeneuvottelukunnan hygieni- ja kalajaostoihin sekä tuonti- ja vientijaostoihin.

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Kuluttajaneuvonta

Kuluttajaneuvontaan tuli lähes 14 500 yhteydenottoa. Kuluttajaneuvoja käsittelivät kaikkiaan lähes 5 000 valitusta ja tiedustelua, mikä oli 350 edellisvuotta enemmän. Lisäys kohdistui valituksiin, tiedustelujen määrä sen sijaan pysyi ennallaan. Kolme neljäsosaa valituksista ja lähes kaikki tiedustelut hoidettiin antamalla tietoja ja toimintaohjeita. Kuluttajaneuvojan syvempää perehtymistä tapaukseen ja useita toimenpiteitä tarvittiin 1 170 valituksessa.

Asioiden käsittely vaati 3 271 selvittely- ja sovittelutoimenpidettä, kuten neuvotteluyhteydenottoja ja kirjelmia elinkeinonharjoittajille, yhteydenottoja viranomaisiin ja avustamista asiakirjojen laadinnassa. Selvittelyn ja sovittelun määrä lisääntyi huomattavasti edellisvuodesta.

Noin 5 % valitusyhteydenotoista ohjattiin eteenpäin Kuluttajavalituslautakuntaan ja Kuluttajavirastoon. Määrä kasvoi hieman edellisvuodesta, mikä osoittaa tapausten entisestään monimutkaistuneen. Muille viranomaisille tai neuvontajärjestöille ohjattiin vajaa 2 % kaikista yhteydenotoista ensisijaisesti siksi, koska ne eivät kuuluneet kuluttajaneuvonnan tehtäviin. Valtaosa kuluttajaneuvontaan tulleista tapauksista saatiin kuitenkin hoidettua neuvonnan keinoin. Kuluttajaneuvonnan avulla voidaan lyhentää pitkiä käsittelyprosesseja ja vähentää tarvetta asioida oikeussuojaelimissä.

Yhteydenotoista eniten eli viidesosa oli koski asumista, kuten asuntojen kauppaa, välitystä, virheitä, vuokrausta ja remontteja sekä niihin liittyviä ongelmia.

Toiseksi eniten kuluttajia askarruttivat autot, ajoneuvot ja niiden korjaukset. Kolmanneksi eniten otettiin yhteyttä puhelimia sekä puhelin- ja internetliittymiä koskevissa asioissa. Runsaasti kysymyksiä tuli myös kodinkoneista, viihde-elektronikasta ja tietokoneista sekä niiden huollosta ja korjauksesta sekä aikaisempien vuosien tapaan huonekaluista ja sisustuksesta.

Valitusyhteydenotoissa oli useimmiten kysymys tavarain tai palvelun virheistä, erilaisista sopimusepäselvyyksistä tai hinta- ja laskutuserimielisyyksistä. Myös toimitusviivästykset aiheuttivat kuluttajille harmia.

Toiminta painottui kuluttajien henkilökohtaiseen neuvontaan ja avustamiseen. Kuluttajavaliustusta annettiin rajoitetusti, pääosin antamalla haastatteluja ja toimittamalla tausta-aineistoja viestimille. Luentoja pidettiin vuoden aikana seitsemän.

Kuluttajaneuvonnan henkilöstötilanne oli edellisvuotta hieman parempi, joten asioiden selvittelyyn voitiin panostaa enemmän. Vuonna 2007 vapautuneet vakanssit täytettiin ja resurssien määrä ei suoranaisesti lisääntynyt. Kuluttajaneuvonnan tarve oli edelleen suurta, ja asiakkaat joutuivat aiempien vuosien tapaan jonottamaan palvelua.

Kuluttajaneuvonta siirtyi vuoden 2009 alussa kunnilta valtiolle ja muuttui valtakunnalliseksi palveluksi. Huolimatta siirtovalmistelujen vaatimasta työpanoksesta asiakaspalvelu saatiin hoidettua vuoden loppuun saakka.

Terveydensuojelun valvonta

Terveydensuojelunvalvonta käsitti pääasiassa terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyn, talousveden ja uimavesien laadun valvonnan sekä valitusten hoitamisen.

Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisia huoneistoja ovat ns. hygienihuoneistot, joista parturikampaamo- ja kauneushoitola- huoneistoja hyväksyttiin 40 ja solarium-, tatuointi- ja lävistysliikkeitä 9. Lisäksi tarkastettiin mm. yksityistä terveydenhuoltoa harjoittavien toiminnanharjoittajien tilat, joista toimitettiin lausunnot Etelä-Suomen lääninhallitukseen.

Terveydensuojeluun liittyviä valituksia käsiteltiin 180. Hajuvalitukset (17) liittyivät mm. ravitsemisliikkeistä asuntoihin tulevaan hajuun ja tupakansavuun. Ravintolamelua sekä elintarvikehuoneistojen ilmanvaihdoista ja kylmälaitteista johtuvaa meluvalituksia käsiteltiin 37. Jätehuoltoon ja roskaantumiseen liittyviä valituksia käsiteltiin 68 sekä rottavalituksia 26.

Talousveden laatu

Ympäristökeskus valvoi Helsingin Veden toimittaman talousveden laatua sosiaali- ja terveysministeriön talousvesiasetuksen mukaisesti. Helsingin Veden valmistama talousvesi täytti hyvälle talousvedelle asetetut mikrobiologiset ja kemialliset laatuvaatimukset.

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Ympäristökeskus otti talousvedestä 464 valvontanäytettä ja 22 tutkimustuloksen varmentavaa uusintanäytettä. Näytemäärä ylitti jonkin verran Helsingin Veden valvontatutkimusohjelmassa vuosille 2004 - 2008 hyväksytyn vuosittaisen vähimmäisnäytemäärän (445), mikä perustuu Helsingin Veden Helsinkiin toimittamaan 147 000 m³ vesimäärään vuorokaudessa. Määritykset koskevat sekä mikrobiologisia että kemiallisia laatuvaatimuksia ja suosituksia.

Uimaveden laatu

Ympäristökeskus hoiti joulukuussa Helsingin Veden talousvettä puhdistavien Pitkäkosen ja Vanhankaupungin laitosten vuosittaiset maksulliset perustarkastukset. Niissä arvioidaan laitosten varautumis-, valmius- ja suojautumissuunnitelmia ja -toimia talousveden laadun turvaamiseksi.

Ympäristökeskus valvoi 28 yleisen uimarannan veden laatua. Näistä 27 rantaa ylläpiti liikuntavirasto ja yhtä Helsingin seurakuntayhtymä. Uimarannoista 13 on suuria yleisiä uimarantoja eli EU-uimarantoja, joissa joihin sovelletaan erityislainsäädäntöä.

Uimarannoille tehtiin uimakauden alussa kesäkuussa perustarkastukset sekä tarvittaessa lisätarkastukset. Tarkastuksissa kiinnitettiin huomiota rantojen yleiseen siisteyteen, pukeutumis- ja käymälätilojen hygieniaan ja jätehuollon järjestelyihin sekä uimarantojen turvallisuuteen. Uimarantojen siisteys ja turvallisuus havaittiin lähes poikkeuksetta hyväksi. Tarkastuksia tehtiin yhteensä 35 kpl.

Suurista yleisistä uimarannoista tehtiin hygieniaselvitys. Tarkastusten yhteydessä tehtyjen havaintojen lisäksi tietoa saatiin haastattelemalla uimavalvojia ja muita uimarantojen hoidosta vastaavia henkilöitä. Selvitys Yleisten uimarantojen hygieeninen taso Helsingissä vuonna 2008 ilmestyi kertomusvuonna ympäristökeskuksen julkaisusarjassa.

Uimarantavesien laadusta ja sinilevätilanteesta tiedotettiin ympäristökeskuksen Internet-sivuilla sekä toimitettiin kerran viikossa tiedote viestimille uimakauden ajan (15.6. – 31.8.). Uimarantojen ilmoitustauluilla tiedotettiin edellisen uimakauden tutkimustuloksista sekä uusimmista uimarantavesien tutkimustuloksista.

Uima-allasvesien laatu

Ympäristökeskus valvoi myös yleisten uimahallien ja maauimaloiden vedenlaatua. Säännöllisen valvonnan ja näytteenoton piirissä oli 13 uimahallia, kaksi maauimalaa sekä 42 muuta

Kuva: Virpi Peltola

yleistä laitosta, joissa on yksi tai useampi uima-allas. Näiden laitosten säännöllistä valvontaa varten on laadittu laitoskohtainen valvontatutkimusohjelma. Siihen sisältyy asetuksen mukainen näytteenotto.

Näytteenottotiheys määräytyy vuosittaisen kävijämäärän mukaan. Helsingin yleisissä uimahalleissa ja uima-altaissa allasvesien mikrobiologinen, fysikaalinen ja kemiallinen laatu oli yleensä hyvä.

Yleisten uima-altaiden ja -hallien säännöllisen valvonnan mukaisia maksullisia perustarkastuksia tehtiin 21 ja lisätarkastuksia 21. Kohteista tarkastettiin yhdeksän uimahallia, kaksi maa-uimalaa, 17 kuntoutuslaitoksen tai palvelutalon uima-allasosastoa, yhdeksän hotellin uima-allasosastoa sekä kaksi liikuntakeskuksen ja yksi koulun uima-allastila.

Kuva: Virpi Peltola

Tuoteturvallisuus

Kuluttajapalveluihin liittyviä tarkastuksia tehtiin yhteensä 146. Kuntosaleille tehtiin 30 tarkastusta mukaan lukien sekä perus- että jälkitarkastukset. Tatuointi- ja lävistyspaikkoja tarkastettiin 23. Turvallisuustarkastukset hoidettiin yleensä terveydensuojelulain mukaisen ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Kaikkien Helsingin uimahallien turvallisuus tarkastettiin. Huvipuistoja ja eläintarhoja tarkastettiin kolme. Lisäksi tarkastettiin seitsemän ratsastustallin sekä yhden ohjelmapalveluyrityksen turvallisuus.

Uimarantojen hygieniatarkastusten yhteydessä tarkastettiin kaikkien yleisten uimarantojen pelastautumisvälineet ja selvitettiin rantoihin liittyvät mahdolliset turvallisuustekijät. Samalla osallistuttiin Kuluttajaviraston koordinoimaan valtakunnalliseen uimarantojen valvontaprojektiin, jonka tavoitteena oli uimarantojen turvallisuuden lisääminen. Helsingin uimahalleihin tehtiin 15 turvallisuustarkastusta. Lisäksi kahteen talviuintipaikkaan ja 20 skeittauspaikkaan suoritettiin jälkitarkastukset.

Lisäksi tarkastettiin mm. leikkikenttävälineitä sekä erilaisia tavaroita kuluttajien ilmoitusten perusteella. Valituksia tuli mm. puutteista kiertävän tivolin turvallisuudessa. Kaikki kuluttajilta tulleet 16 valitusta hoidettiin. Valvontanäytteitä kulutustavaroista ei otettu.

Tupakkavalvonta

Tupakkavalvonnan keskeisiä tehtäviä olivat tupakan myynnin, tupakointikieltojen- ja rajoitusten sekä tupakan mainonnan valvontaan.

Tupakkavalvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä 345 kappaletta. Suunnitelmallisia tarkastuksia (50) tehtiin kohteisiin, joihin oli myönnetty siirtymäaika ja kohteisiin, joihin oli rakennettu erillinen tupakointitila. Uusien tupakointitilojen omavalvontasuunnitelmia tarkastettiin 63 kappaletta.

Ympäristökeskuksen henkilökuntaa oli asiantuntijoina Helsingin hallintokuntien yhteisessä Savuton-Helsinki työryhmässä ja sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa tupakkapoliittisia lakimuutoksia ja toimia valmisteleavassa työryhmässä.

Loppuvuodesta 2008 ympäristökeskuksessa aloitettiin selvitystyö 1.4.2009 voimaantulevasta lakimuutoksesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Lakimuutos tuo kaikki tupakan vähittäismyyntipisteet hakemusmenettelyn piiriin.

Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinsuojelu

Kertomusvuoden aikana tehtiin yli 300 eläinsuojelutarkastusta. Se on lähes 50 edellisvuotta enemmän. Suurin osa (noin 87 %) näistä tarkastuksista perustui ilmoituksiin, joita yksityiset ihmiset olivat tehneet eläinsuojelueläinlääkärille havaittuaan epäkohtia eläimen hoidossa ja pidossa. Tarkastuskohteista oli 48 % koiria, 37 % kissoja ja 15 % muita (kanit, jyrsijät, matelijat, häkkilinnut yms.). Osassa kohteista oli useita eläinlajeja.

Lisäksi tarkastettiin jatkuvan valvonnan alaisia kohteita, kuten eläinkaupat, tallit, navetat, eläinnäyttelyt ja -kilpailut ja muut kaupallisen eläintenpidon kohteet. Näistä tärkeimmät valvontakohteet olivat eläinkaupat ja eläinnäyttelyt.

Eläinkauppoihin on viime vuosina suunnattu jatkuvampaa tarkkailua pelkkien vuositarkastusten sijaan. Tämä ratkaisu on toiminut hyvin. Eläinkauppoihin tehtiin 19 tarkastuskäyntiä. Niiden yhteydessä annettiin määräyksiä lähinnä lintujen tai kanien häkkien koosta tai häkkien

Kuva: Sini-Pilvi Saarnio

Kuva: Sini-Pilvi Saarnio

siisteydestä. Eläintapahtumissa, joita tarkastettiin 7, ei havaittu vakavia epäkohtia. Kuuden käynnin kohteena olivat hevoset ja tuotantoeläimet.

Yhteiskunnalliset ongelmat heijastuivat myös eläinsuojeluun. Eläinsuojelutoimenpiteitä vaativien tapausten osuus (noin 83 % kaikista tarkastuksista) oli edellisten vuosien tapaan hyvin korkea (81 % vuonna 2007). Toimenpiteistä 8 % oli eläinsuojelulain 40 § mukaisia neuvoja ja ohjeita, 27 % oli eläinsuojelulain 42 § mukaisia määräyksiä epäkohtien korjaamiseksi ja noin 65 % oli eläinsuojelulain 44 § mukaisia kiireellisiä toimenpiteitä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi eli tilapäisiä tai pysyviä huostaanottoja.

Yleisimpiä syitä määräyksien antamiseen olivat puutteet eläinten perushoidossa (ruokinta, liikunnansaanti, eläinlääkärin hoito sairaille, pitopaikan puhtaus, kehonhoito ja turvallisuuden laiminlyönti. Huostaanottoluvut olivat edelleen korkeat. Huostaanottoihin johtivat eläinten hylkäämiset, liian sairaan tai huonokuntoisen eläimen pito tai kyvyttömyys huolehtia eläimen ja sen pitopaikan päivittäisestä hoidosta. Etenkin hylkäämisten suuri määrä vaikutti lisäksi kiireellisiä toimenpiteitä. Lisääntyneeseen pentujen maahantuontiin Virosta ja Venäjältä liittyi myös eläinsuojeluongelmia.

Eri alojen viranomaisyhteistyö jatkui vilkkaana. Sosiaaliviranomaiset ottivat aktiivisesti yhteyttä eläinsuojelueläinlääkäriin, ja monia tapauksia ratkottiin eri tahojen yhteistyönä. Poliisin kanssa virka-apua annettiin puolin ja toisin. Poliisi oli mukana joillain tarkastuksilla, ja eläinsuojelueläinlääkäri puolestaan hoiti loppuun poliisin vireille panemia tapauksia. Vakavimpia tapauksia hoidettiin myös yhteistyönä läänineläinlääkärin kanssa.

Vuoden lopussa ympäristökeskus julkaisi esitteen “Lemmikkinä Helsingissä - opas eläinystäviemme hyvinvointiin”. Siinä kerrotaan muun muassa eläimen hankinnasta, hoidosta, kohtelusta ja ulkoiluttamisesta. Pääosin esite keskittyy yleisimpiin lemmikkeihimme eli koiriin ja kissoihin. Esite oli hyvin kysytty.

Eläinlääkintä ja löytöeläinten hoito

Kaupunki osti eläinlääkintähuoltolain edellyttämät eläinlääkintäpalvelut edellisvuosien tapaan Yliopistolliselta eläinsairaалalta, joka toimii Viikissä. Eläinsairaалassa hoidettiin lähes 9 500 helsinkiläistä eläintä, joista runsas 4 000 oli päivystyspotilaita.

Löytöeläimet hoidettiin Löytöeläintalossa Viikin koetilan alueella, Yliopistollisen eläinsairaalan läheisyydessä. Löytöeläintalo on Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien yhteinen ja sen toimintaa hoitaa Tmi Kiantimes. Löytöeläintalossa hoidettiin 948 helsinkiläistä irrallaan tavattua tai huostaanotettua eläintä. Helsingin eläinsuojeluyhdistys (HESY) auttoi etenkin tarjoamalla uudelleensijoitusta tarvitseville eläimille jatkohoitoa sekä huolehtimalla eläinten kuljetuksista.

Eläintautien valvonta

Ympäristökeskus jatkoi varautumista lintuinfluenssan mahdolliseen esiintymiseen luonnonvaraisissa linnuissa. Lintuinfluenssaa ei löydetty Suomesta vuonna 2008.

Keväällä Suomessa todettiin viestikiyyhkysten välityksellä levinnyt New Castlen tautiepidemia. Taudin rajoitusvyöhykkeet ulottuivat myös Helsingin alueelle ja taudin esiintyvyyttä selvitettiin linnunpitopaikoissa verinäyttein. New Castlen tautia ei tutkimuksissa todettu, minkä jälkeen lintujen pitopaikoille annetut määräykset purettiin.

Ympäristökeskuksen eläinlääkärit tekivät 23 eläinten vientitarkastusta ja kolme lintujen tuontilupiin liittyvää tarkastusta. Eläinten tuontiasioissa selvitettiin useita epäselviä tapauksia yhdessä läänineläinlääkärin ja tullin kanssa. Koiria ja kissoja koskevia lähtömaahan palautus- ja lopetuspäätöksiä tehtiin yhteensä yhdeksän kappaletta. Päätöksiin johti yleisesti tunnistusmerkintöjen tai raivotautirokotusten puute. Eläinten tuontiepäselvyyksien selvittely ja niistä tehdyt ilmoitukset kasvoivatkin selvästi aiempiin vuosiin verrattuna.

Etenkin raivotaudin vastustaminen oli vahvasti esillä. Eläinten purematapauksia sekä epäiltyjä raivotautitapauksia selvitettiin yhteistyössä hoitavien lääkäreiden ja läänineläinlääkäreiden kanssa. Raivotautia ei näissä selvityksissä löytynyt. Eläintautilain mukaisista toimenpiteistä ja menettelytavoista pidettiin yhteyttä kaupungin epidemiologisen yksikön, läänineläinlääkäreiden sekä Eviran kanssa.

Tulevaisuuden toimintalinjat

Ympäristöterveysvalvonta palvelee kuntalaisia suuntaamalla voimavaransa erityisesti elintarvikevalvontaan. Valvonta tulee edelleenkin painottumaan elintarvikealan toimijoiden oma-valvonnan edistämiseen. Erityisesti helposti pilaantuvien elintarvikkeiden valmistusta, käsittelyä ja kuljetusta, kaupanpitoa, tarjoilua ja säilytystä valvotaan sekä säännöllisesti että erillisinä projekteina. Tavoitteena ovat turvalliset elintarvikkeet ja kuluttajan terveydensuojelu.

Kuva: Sini-Pilvi Saarnio

Ympäristökeskus laatii kertomusvuonna saatujen kokemusten perusteella kolmannet kunnalliset suunnitelmat elintarvike- ja tuoteturvallisuusvalvontaan sekä tupakkalain ja terveydensuojelulain valvontaan. Suunnitelmat koskevat vuotta 2009, mutta seuraavien on tarkoitus kattaa vuodet 2010-2012.

Suunnitelmissa otetaan huomioon 1.4.2009 voimaan tuleva tupakkalain muutos, jonka mukaan tupakan vähittäismyynti tulee luvanvaraiseksi ja maksulliseksi. Koska tähän ei oltu

varauduttu talousarviota 2009 laadittaessa, kaupungin keskushallinnolle on esitetty neljän tilapäisen viran saamista käyttöön yhden vuoden ajaksi. Esitykseen on suhtauduttu myönteisesti. Myyntipaikkoja arvioidaan olevan noin 3 500.

Elintarvikevalvonnan suhteellinen osuus ympäristöterveydenhuollosta on entisestään kasvanut kuluttajaneuvonnan siirtyessä valtion hoidettavaksi maistraattiin. Elintarvikevalvonta kattaa nyt noin 75 % ympäristöterveydenhuollon toiminnasta.

Yhteistyötä tullaan edelleen tiivistämään naapuri- ja lähikuntien, etenkin Vantaan ja Espoon kanssa. Vuonna 2009 aloitetaan yhteisten lomakkeiden laatiminen ja vuonna 2010 ensimmäinen yhteinen valvontaprojekti. Lisäksi pääkaupunkiseudun elintarvikevalvonnan yhteistyökokouksia jatketaan tavoitteena yhtenäisten periaatteiden noudattaminen. Elintarvikevalvonnan laboratoriopalvelut ostetaan edelleen MetropoliLab:lta.

Talousveden ja allasvesien valvontaa jatketaan aikaisempaan tapaan, mutta uimarantavesien valvonnassa noudatetaan uutta asetusta, joka perustuu EU-säädöksiin. Uimarannoille laaditaan niiden veden laatua ja riskejä kuvaavat rantakohtaiset arviot.

Ympäristökeskuksessa siirrytään 1.3.2009 lukien uuteen tietojärjestelmään, tarkastajajärjestelmään. Uusi järjestelmä kehitetään sellaiseksi, että siitä saadaan suoraan valtionhallinnon edellyttämät sektorikohtaiset raportit. Elintarvikevalvonnan osalta tämä siirtyy ainakin vuoteen 2010, koska Elintarviketurvallisuusvirasto ei ole vielä kehittänyt tiedonkeruujärjestelmäänsä.

Kunnalle kuuluvat eläinlääkintäpalvelut ostetaan edelleen Helsingin yliopiston eläinsairaalasta ja löytöeläinpalvelusopimusta jatketaan kolmen vuoden ajaksi nykyisen yksityisen yrittäjän kanssa. Samaten yhteistyötä jatketaan vapaaehtoisten eläinsuojelujärjestöjen kanssa.

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonta vastaa teollisuus-, maaperä- ja asuinympäristövalvonnasta sekä siihen liittyvästä neuvonnasta ja lupa- ja ilmoitusmenettelystä.

Ympäristövalvonnan keskeisimmät tulostavoitteet olivat:

- tieto teollisuuden ympäristövaikutuksista ja ympäristöhaittojen vähentäminen
- asuntojen, päivähoitotilojen, koulujen ja vanhainkotien terveyshaittojen selvittäminen ja tarvittavien korjausten aikaansaaminen
- pilaantuneiden maa-alueiden tutkimusten ja kunnostusten valvonta
- lupien, ilmoitusten ja toimenpidepyyntöjen asiantunteva ja joutuisa käsittely

Ympäristöluvat ja lausunnot

Ympäristölautakunta käsitteli 12 ympäristölupahakemusta, joista puolet koski ympäristölupavelvollisen toiminnan aloittamista tai jatkamista. Muut hakemukset olivat lähinnä polttonesteen jakeluasemien lupamääräysten tarkistamista. Ympäristölautakunta antoi lisäksi 25 lausuntoa lupa-asioista muille viranomaisille, kuten Länsi-Suomen ympäristölupavirastolle ja Uudenmaan ympäristökeskukselle. Ympäristölupahakemusten käsittelyajoille asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin. Myös kaikki lausunnot annettiin pyydettyyn määräaikaan mennessä.

Ilmansuojelu

Valtioneuvoston vuonna 2002 antama asetus polttoaineteholtaan yli 50 megawatin polttolaitosten ja kaasuturbiinien rikkidioksidi-, typenoksidi- ja hiukkaspäästöjen rajoittamisesta (LCP-asetus) astui täysimääräisesti voimaan vuoden 2007 lopussa ja tuli tällöin kattavasti koskemaan kaupungin energiantuotantolaitoksia.

Ympäristökeskus valvoi asetuksen noudattamista monin tarkastuksin Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa. Erityisesti Hanasaaren ja Salmisaaren kivihiilivoimaloiden rikinpoistolaitosten käyttöhäiriötuntien ja siten myös hiukkaspäästöjen määrä laski tämän ansiosta merkittävästi.

Kuva: Matti Miinalainen

Ilmastonsuojelun kannalta merkittävin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tähtäävä toimenpide oli lausunnon antaminen laajahkon metsähakkeen polttokokeilusta Hanasaaren voimalaitoksessa.

Vuoden ilmansuojelusuunnitelma painottui haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävien laitosten valvontaan. Tarkastuksien avulla valvottiin ympäristöluvan määräyksien noudattamista. Havaitut, lukumääräisesti vähäiset puutteet, olivat laiminlyöntejä ja ne korjattiin viimeistään pakkokeinomenettelyn alun kuulemisvaiheessa. Syksyllä oli lyhyehkön ajan vireillä yksi vakavaksi luonnehdittava valitus haju- ja savuhaitasta, jonka aiheutti toispaikkakuntalaisen omistaman taloyhtiön epäkuntoinen öljykattila. Myös tämä epäkohta saatiin korjatuksi.

Meluntorjunta

Lainmukaisista ilmoituksista tilapäistä erityisen häiritsevää melua aiheuttavia toiminnoista, tehtiin 214 päätöstä eli 23 edellisvuotta vähemmän. Ilmoituksista kahden kolmasosan aiheena oli rakentaminen, kuten louhinta, paalutus ja murskaus.

Vuonna 2008 oli runsaasti tapahtumia. Melun kannalta merkittävimpiä olivat suuret, kooltaan stadionin veroiset konsertit, joita järjestettiin kesän aikana neljä. Yhtä merkittäviä olivat myös Kaisaniemen puistossa pidettävät monipäiväiset festivaalit ja suuret yksipäiväiset kesäkonsertit.

Myös Kaivopuistossa ja Suvilahden voimala-alueella sekä Senaatintorilla järjestettiin isoja tapahtumia. Pienimuotoisia ulkoilmatapahtumia oli Narinkkatorilla ja Lasipalatsin aukiolla lähes jokaisena kesäviikonloppuna. Myöhäiseen iltaan kestävien lähellä asuinrakennuksia järjestettävien konserttien meluhaittoja vähennettiin yhteistyössä järjestäjien kanssa. Tarvittaessa rajoitettiin äänitasoja ja konserttien päättymisaikaa. Konserttien melua valvottiin mitauksin.

Rakentamisen kiivas tahti näkyi edelleen meluntorjunnassa. Suurimpia valvontakohteita olivat Musiikkitalon ja Vallilan konepaja-alueen rakennushankkeet, joissa erityistä huomioita kiinnitettiin meluntorjunnan ohella pölyn leviämisen ehkäisyyn. Lisäksi käsiteltiin Vuosaaren satama-alueen viimeiset murskausta ja paalutusta koskevat meluilmoitukset.

Merkittävimpiä maanalaisia louhintoja tehtiin keskustan, Katajanokan ja Keskuspuiston alueella. Saneerattavista tiloista suurin valvontakohde oli opetushallituksen kiinteistön peruskorjaus. Myös Hanasaaren A-voimalaitoksen purkaminen alkoi. Etenkin yöaikaan tehtävää rakennustyötä valvottiin melumittausten ja -selvitysten avulla. Meluhaittojen torjumiseksi tähdennettiin rakentajille, että naapureita tulee informoida ja työajoista tulee sopia ennakoon koulujen, päiväkotien, sairaaloiden ja muiden vastaavien kanssa.

Jätehuollon valvonta

Jätehuollon valvonta kohdistui mm. toimistokiinteistöjen ja graafisen alan jätehuollon valvontaan. Lisäksi jatkettiin Tattarisuon ja eräiden muiden teollisuusalueiden yritysten sekä rakennus- ja purkujätehuollon valvontaa. Roskaantumisen valvonta ympäristökeskuksessa organisoitiin uudelleen.

Kiinteistöille tiedotettiin käytössä olevia ja käytöstä poistettuja öljysäiliöitä koskevista vaatimuksista. Lisäksi käsiteltiin hakemuksia käytöstä poistettujen öljysäiliöiden jättämiseksi maaperään.

Kesällä ympäristökeskus selvitti Helsingin ulkoilualueiden ja puistojen roskaantumisesta. Tulokset osoittavat, että roskaantumisen ehkäisyä ja valvontaa on edelleen kehitettävä kaupungissamme. Lassilan kaupunginosassa, Mätäjoen varressa kulkevan ulkoilureitin varrella laskettiin kesäisen seurannan aikana olevan lähes 200 roskaa ja yli 1 000 tupakantumppia kilometriä kohti. Heinäkuussa Sinebrychoffin puistosta kerättiin maasta 55 säkillistä roskaa, mikä vastaa lähes kahta sakkia hehtaaria kohden.

Venesatamien jätehuollon valvonnassa kartoitettiin aikaisemmin valvonnan ulkopuolelle jääneitä merkittäviä, lähinnä yksityisiä venesatamia. Tarkastusten tuloksista koottiin yhteenveto.

Vesiensuojelu

Vesiensuojelulausuntoja annettiin pääasiassa vesilain mukaisista merialueen ruoppaus- ja täyttöhakemuksista, vesijohtojen ja viemäreiden rakentamisesta merialueelle sekä hakemuksista väylälinjausten muuttamiseksi. Ympäristölautakunta antoi lausunnot 14 hakemusasialla ja käsitteli 16 päätössiä. Tärkein yksittäinen asia oli edelleen Vuosaaren sataman rakentaminen ja siihen liittyvät lausunnot jatko- ja muutoslupahakemuksista sekä vesistöiden ja lupamääräysten yleinen valvonta.

Ympäristökeskus käsitteli myös vesihuoltolain mukaisia vapautushakemuksia, antoi lausuntoja viemäriverkostojen ulkopuolella olevien kiinteistöjen jätevesien käsittelystä sekä tarkasti valitusten perusteella vesistöjä ja jätevesiä. Lisäksi tärkeillä pohjavesialueilla seurattiin useissa kohteissa rakentamisen vaikutusta pohjaveteen. Tärkein yksittäinen hanke oli Vuosaaren kaupunginosan jätevesiviemäriin liittymätömien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien tarkastaminen. Sen yhteydessä kiinteistöjen omistajia myös ohjattiin ja neuvottiin jätevesiasioissa. Toimintavuonna tarkastettiin 95 jätevesiviemäriin liittymätöntä kiinteistöä.

Kemikaalivalvonta

Vuoden 2008 kemikaalivalvontasuunnitelman mukaisesti ympäristökeskus tarkasti muun muassa markkinoilla olevien kemikaalien luokituksen, päällysmarkinnat, pakkauksen, käyttöturvallisuustiedotteen sekä tietojen toimittamisen kemikaalirekisteriin. Myös kemikaalien vähittäismyyntipaikkoja tarkastettiin.

Ympäristökeskuksen asiantuntijat avustivat pelastuslaitosta kemikaalionnettomuuksissa ja vaaratilanteissa.

Yleisen viemäriverkoston ulkopuolella olevien kiinteistöjen jätevesiratkaisuja selvitetään kiihtyvällä tahdilla. Kuva: Jaana Vaitomaa

Puistoalueen maaperää tutkitaan. Kuva: Sini-Pilvi Saarnio

Pilaantunut maaperä

Ympäristökeskus tallensi ympäristöministeriön vuoden aikana perustamaan maaperän tilan tietojärjestelmään tiedot 470 alueesta, joiden arvioidaan olevan mahdollisesti pilaantuneita. Tiedot kerättiin myös alueista, joilla oli tehty tutkimuksia tai kunnostuksia tai joiden maaperä on todettu pilaantumattomaksi. Rekisteriä päivitetään ja ensi vaiheessa sinne viedään tiedot niistä 400 alueesta, joille on annettu puhdistamispäätös ja joiden maaperä on sen mukaisesti kunnostettu.

Myllypuron kahden entisen kaatopaikan alueelta puretun kerrostalon alapuolinen maaperä puhdistettiin. Pilaantuneen maan poistaminen alueelta saatiin päätökseen. Virkistyskäyttöön tulevalle jätteestä ja pilaantuneesta maasta rakennetulle kartiomäelle tehdään tiiviit peittokerrokset ja kasvukerrokset 2009-2010.

Myös bussivarikon tontin viisi vuotta käynnissä ollut puhdistaminen huokoskaasutekniikalla jatkui. Pasilan konepaja-alueen asuinkäyttöön tulevan lounaisosan, Hakamäentien perusparan-
nusalueen ja Musiikkitalon tontin maaperän kunnostus saatiin päätökseen.

Ympäristölautakunta antoi kaksi ympäristölupaa pilaantuneen maaperän puhdistamiseksi. Ympäristökeskus teki mm. 16 maaperän puhdistamispäätöstä. Voiteluöljyn voimakkaasti pilaaman maan käsittelyyn kokeiltiin hapetusta ja elektrokinemaattista menetelmää.

Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista tuli voimaan vuonna 2007. Tämän jälkeen vireille tulleisiin puhdistusilmoituksiin sovellettiin asetuksen säännöksiä. Niiden mukaan jokaisen kohteen pilaantuneisuus ja puhdistustarve arvioidaan erikseen soveltaen säädettyjä pilaantuneisuuden pitoisuusarvoja.

Mittavimmat maaperän puhdistustyöt olivat Ormuspellontien teollisuusalueen asuinkäyttöön muutettavilla katu- ja puistoalueilla. Yhtä laajoja muutostöitä tehtiin myös asuinkäyttöön muutettavilla Viikinmäen entisellä ampumarata-alueella ja Pasilan entisellä konepaja-alueella. Laajasalon öljysataman maaperän puhdistamien aloitettiin.

Maaperää puhdistettiin yleensä vielä kaivamalla likaiset maat muualle asianmukaisesti käsiteltäväksi. Käsittelyyn tai loppusijoitukseen siirrettiin yhteensä yli 150 tonnia pilaantunutta maata. Muuttuneessa lainsäädännössä korostetaan riskinarvioperusteisia kunnostusratkaisuja ja maaperää puhdistetaan kaivamisen sijaan yhä enemmän esimerkiksi eristämäl-

lä pilaantuneita maita 0,5-1 metrin paksuisen eristekerroksen tai -rakenteen alle. Samoin pilaantuneiden massojen hyötykäyttö maanrakennuskohteissa on lisääntynyt.

Rakennusvirasto käsitteli tai varastoi edelleen viidellä pilaantuneen maan käsittelyalueella öljyn tai raskasmetallien pilaamia maita. Viikissä öljymaiden kompostointi lopetettiin kesällä. Kentällä ollut 4 500 tonnia maata kuljetettiin loppusijoitukseen ja kentän käyttö pilaantuneiden maiden käsittelyyn loppui.

Kyläsaarella käsiteltiin lähinnä Arabianrannan työmaan massoja yhteensä noin 48 000 tonnia. Lisäksi Kyläsaarenkatu 8:n kuivatusaltaiden kautta kulki noin 3 500 tonnia Helsingin Sataman pilaantuneita ruoppausmassoja. Vuosaaren välivarastokentällä varastoitui metallien voimakkaasti pilaamia maita noin 3 500 tonnia. Vuosaaren pilaantuneiden maa-ainesten loppusijoitusalueelle ei kiinteytetty maita.

Herttoniemestä Karhutien ja metroradan välisestä puistosta otetuista maanäytteistä löydettiin joulukuussa rautasyanidia. Alue aidattiin ja peitettiin. Oleskelu alueella kiellettiin. Puistoa hallinnoiva rakennusvirasto teki alueella maaperätutkimuksia. Rautasyanidi löydettiin täytömaakerroksista, jonka päälle on aikanaan on istutettu nurmikko. Rautasyanidista ei siis ole aiheutunut välitöntä vaaraa lähiympäristössä liikkuville tai oleskeleville. Rakennusvirasto ja ympäristökeskus informoivat alueen asukkaita sekä leikkipuiston ja päiväkotit Herttoniemen henkilökuntaa. Alueen kunnostus aloitettiin maaliskuussa 2009.

Asunnot

Tarkastuspyyntöjä asuntojen terveyshaitoista otettiin vireille 432, mikä on vähemmän kuin muutama edellisenä vuonna. Tapauksista 35 % saatiin käsitteilyyn kahden kuukauden kuluessa asian vireilletulosta.

Asuntojen ja vastaavien sisätilojen terveyshaittojen selvittämiseksi tehtiin yli 900 tarkastusta, mikä alitti tavoitteen (1360). Neljä viidesosaa asioista ratkaistiin 275 vuorokaudessa vireilletulosta.

Vuoden aikana ratkaistiin 517 tapausta, mikä on hieman edellisvuotta vähemmän. Vuoden lopussa oli vireillä 216 terveyshaitta-asiaa, mikä on edellisvuotta vähemmän. Noin puoleen tarkastuspyynnöistä oli syynä epäily kosteus- ja homevaurioista. Valitukset uusien (1–10 vuotta vanhojen) asuntojen materiaali- ja rakenteellisten vaurioiden, eivät lisääntyneet edellisistä vuosista. Meluvalitusten määrä pysyi ennallaan eli niitä oli noin 10 % tarkastuspyynnöistä.

Päivähoitotilat, koulut, lastenkodit ja vanhainkodit

Päivähoitotiloja, kouluja, muita oppilaitoksia, lastenkoteja ja vanhainkoteja koskevia tarkastuspyyntöjä tuli vireille yhteensä 53. Ensisijaisesti

Lämmöneristeiden likaa huullaan usein homeeksi. Kuva: Taija Poutiainen.

Tämän leikkipuiston aita ei täytä turvallisuusvaatimuksia. Aita on liian matala ja rikkiäinen. Kuva: Taija Poutiainen

yhteydenoton syynä olivat sisäilman laatuun liittyvät terveyshaittaepäilyt, erityisesti ilmanvaihdon puutteet sekä kosteus- ja homevauriot.

Ilmoituksia tilojen käyttöönotosta tai toiminnan muuttamisesta käsiteltiin vuoden aikana 40. Niistä 25 koski päivähoitotiloja, 6 kouluja, 6 muita oppilaitoksia, 2 päivätoimintakeskuksia ja 1 palvelukotia. Lausuntoja tilojen uudisrakentamis- ja peruskorjaussuunnitelmista tai tilojen soveltuvuudesta esitetynlaiseen käyttöön annettiin 21. Ilmoituksista ja lausunnoista 85 % ratkaistiin alle neljässä kuukaudessa vireilletulosta.

Toiminnan suuntaviivat tulevaisuudessa

Teollisuuden ympäristövalvonnassa arvioidaan lupahakemusten ja ilmoitusten määrän vähenvän. Tällöin ennakkovalvonnasta voidaan siirtää enemmän resursseja jälkivalvontaan ja neuvontaan, mikäli valtion ympäristöhallinnon uudistuksen seurauksena kuntien tehtäviin ei tule suuria muutoksia.

Jälkivalvontasuunnitelmien avulla voidaan valvontaa kohdentaa aiempaa paremmin. Esimerkiksi jätehuollon valvonnan voimavaroja suunnataan entistä enemmän toimialoittaisiin tarkastuksiin. Lisäksi kiinteistöjen jätevesiratkaisujen valvonta työllistää vielä muutaman vuoden ajan.

Kaava- ja rakennushankkeiden mukainen pilaantuneen maan tutkimus- ja kunnostustoiminta tulee jatkumaan vähintään yhtä laajana kuin nykyään. Maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annettu valtioneuvoston asetus asetti normipohjan maaperän puhdistamishankkeille. Puhdistamistarve ja -tavoitteet arvioidaan joka kerta kohdekohtaisesti ympäristö- ja terveysriskin arvioinnin perusteella. Yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien kanssa varmistetaan myös, että tutkimustiedot ja muu selvitysaineisto kootaan ja tietoja käytetään maaperän tutkimus- ja puhdistustarpeen arvioinnissa oikea-aikaisesti ja luotettavasti.

Helsingin mahdollisesti saastuneet alueet ja jo kunnostetut kohteet liitetään valtakunnalliseen maaperän tilan tietojärjestelmään.

Asuntojen terveyshaittoja koskevien toimenpiteiden määrää on viime vuosina lievästi laskenut, mutta käsittelyyn tulevat tapaukset ovat entistä työläämpiä. Todennäköisesti toimenpiteiden määrä tulee säilymään nykyisellään (400-500 vuodessa).

Jatkossa voimavaroja kohdennetaan mahdollisuuksien mukaan nykyistä enemmän koulujen, päiväkotien ja vastaavien oleskelutilojen suunnitelmalliseen valvontaan. Valtakunnallisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää nykyisten suunnitelmalliseen valvontaan käytettävien voimavarojen (1/2 henkilötyövuotta) moninkertaistamista.

Nykyisin tiedossa olevat terveyshaittaongelmat, kuten kosteus- ja homevauriot, ilmanvaihdon ja lämpöolojen puutteet sekä meluhaitat, työllistävät myös tulevaisuudessa asuin ympäristövalvontaa. Lisäksi on syytä varautua myös siihen, että rakentamisen uusin energiansäästöön tähtäävä suuntaus eli matalaenergiarakentaminen voi aiheuttaa esimerkiksi rakenteiden kosteusongelmia tai ongelmia lämpöoloissa, ellei suunnittelussa riittävästi paneuduta rakennusfysiikkaan.

Hallinto

Hallintoyksikkö antaa tukipalveluja johdolle ja oikeudellista neuvontaa muille yksiköille. Hallinto myös vastaa ympäristökeskuksen viestinnästä, keskitetystä asiakaspalvelusta, henkilöstö- ja taloushallinnosta, kehittämisestä, tietohallinnosta sekä ympäristölautakunnan tukipalveluista.

Asiakaspalvelu

Yleisneuvonta, päivystävä terveystarkastaja ja neuvova ympäristötarkastaja palvelivat Helsinginkatu 24:n 1. kerroksessa vuoden alusta lähtien klo 9 - 13. Puhelinneuvonta-aikaa lyhennettiin iltapäivästä kahdella tunnilla edellisvuodesta.

Neuvontapisteeseen tuli vuoden aikana yli noin 12 200 yhteydenottoa, mikä on noin 3 000 edellisvuotta vähemmän. Puhelimitse otettiin yhteyttä noin yli 7 700 kertaa eli 3 300 kertaa vähemmän kuin edellisvuonna. Tämän voidaan ajatella aiheutuneen puhelinneuvonta-ajan lyhentymisestä.

Sähköpostitse otettiin yhteyttä noin 1 700 kertaa (700 yhteydenottoa enemmän kuin edellisvuonna), käyntiasiakkaita oli noin 2800 (200 vähemmän kuin edellisvuonna). Yleisimmin neuvonnasta tiedusteltiin asuntojen tuhohyönteisistä sekä asuntojen terveyshaitoista, elintarvike- ja terveysvalvonnasta sekä erilaisista ilmoituksista ja luvista. Myös julkaisut ja esitteet sekä jätteet ja roskaantumisasiat kiinnostivat kansalaisia.

Lutikkakanta Helsingissä kääntyi kasvuun joitakin vuosia sitten. Asiakaspalveluun tulleiden yhteydenottojen perustella kasvu on ollut merkittävää. Lutikoista ja niiden torjunnasta laadittiin tiedote viestimille.

Lutikka eli Cimex lectularius. © Helsingin ympäristökeskuksen kuvapankki

Asiakaspalvelun henkilökunta esitelti ympäristökeskuksen toimintaa 8 vierailuryhmälle. Ryhmistä kuusi oli ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden opiskelijoita. Ympäristöasioiden hoitamista Helsingissä ja Suomessa esiteltiin myös kahdelle aasialaiselle ryhmälle.

Ympäristökeskus tuotti yhdessä ammattikorkeakoulu Stadian kanssa neljä kierrätysaiheista lyhytelokuvaa. Näitä lyhytelokuvia – tietoiskuja - esitettiin myös Ylen TV 1:ssä kesä-elokuussa.

Asiakaspalvelussa oli vuoden aikana esillä kuusi erilaista näyttelyä, joissa oli esillä mm. kuivakäymälöitä ja kierrätysmateriaaleista tehtyä lasten mekkoja.

Neuvonnan katutason ikkunassa olevalla sähköisellä ilmoitustaululla tiedotettiin ympäristökeskuksen ajankohtaisista asioista sekä esitettiin YTV:n lähettämää ilmalaatu-

tietoa Kallion mittausasemalta. Kesällä näytöllä kerrottiin lisäksi uimaveden hygieenisestä laadusta sekä uimarantojen ja Helsingin merialueen levätilanteesta.

Asiakaspalvelun vuorovaikutustaitoja kehitettiin yhdessä Suomen Puheopiston kanssa jo toisen kerran. Koulutuksessa erilaisia asiakaspalvelutilanteita lähestyttiin forum-teatterin keinoin.

Asiakaspalvelun toimintalinjat päivitettiin vuoden lopussa.

Viestintä

Kertomusvuoden painopisteitä olivat edelleen sähköinen viestintä ja ajankohtaisviestinnän lisääminen. Kriisiviestintäohjeiden ja kriisitiedotepohjien uudistaminen aloitettiin.

Ulkopuoliselta tilatun 10 kuukauden mediaseurantaan osumia kertyi noin 340. Keväällä ja kesällä eniten puhuttivat ilmanlaatu ja ilmansuojelu, Kauppatorin lakkiongelman sekä Helsingin merialueiden levätilanne ja uimarantojen vedenlaatu. Lisäksi vieraslaajilöydökset eli amerikankampamaneetti ja uusi petovesikirppulaji saivat huomattavasti julkisuutta.

Syksyn ensimmäisen julkisuuspiikin synnytti lutikkakannan kasvu Helsingissä. Toinen julkisuuspiikki ajoittui marraskuun loppupuolelle, jolloin ympäristökeskus julkisti selvityksensä irtojäätelökioskien toiminnan laadusta. Samanaikaisesti Helsingin rakennusviraston työpaikkaruokalassa puhjennut *Cryptosporidium*-alkueläimen aiheuttama

Lemmikkinä Helsingissä esitteen kuvitusta. © Sini-Pilvi Saarnio

vatsatautiepideemia sekä rautasyanidilöyry Herttoniemessä myös huomattiin julkisuudessa.

Ympäristökeskuksen julkisuus viestimissä oli enimmäkseen neutraalia. Kolme uutista oli kielteistä ja yksi myönteinen. Mediaosumien ja lähetettyjen tiedotteiden määrä ylitti ympäristökeskuksen strategiassa asetetut tavoitteet. Annetuissa haastatteluissa sen sijaan jäätettiin tavoitteesta.

Kaikkiaan viestimille lähetettiin ennätyselliset 129 (edellisvuonna 120) tiedotetta. Lukuun eivät sisälly luontoretkitiedotteet eivätkä Harakan luontokeskuksen tiedotteet.

Esitteitä tai verkko-oppaita tuotettiin kaksinkertainen määrä edellisvuoteen verrattuna eli 14. Eniten huomiota sai osakseen Lemmikkinä Helsingissä - opas eläinystäviemme hyvinvointiin -opas.

Yleisötapahtumia järjestettiin edellisvuoden tapaan runsaasti, 19. Sen sijaan tiedotustilaisuuksia järjestettiin vain kaksi.

Yhteistyössä Lasipalatsin Kohtaamispaikan kanssa järjestettiin kolme teemailtapäivää ja Geokätkö-tapahtuma. Siinä etsittiin kätköjä Helsingin geologisista kohteista, kuten siirtolohkareista, muinaisrannoilta ja hiidenkirnuista.

Ympäristöpalkinnon jakotilaisuus. Kuva: Pirjo Moberg

Ympäristötoimen vuosipäivän juhlassa 4.4 luovutettiin Pekka Sauri -ympäristöpalkinto Helsingin Työ & Toiminta ry.:lle. Palkinto on tunnustus esimerkillisestä ympäristöteosta, joka koituu Helsingin ja helsinkiläisten hyödyksi.

Tilaisuudessa julkistettiin myös ympäristökeskuksen kokoama Helsingin äänimaiset Internet-sivusto, johon on koottu 46 luontoon, tapahtumiin, työhön ja vapaa-aikaan sekä liikenteeseen liittyvää ääntä eri puolelta kaupunkia.

Merkittävimmit tilaisuudet, joissa ympäristökeskus oli mukana, olivat Satamassa tavataan -tapahtuma, Katupölyseminaari, Itämeri-haasteen kansallinen seminaari sekä Ilmastonmuutos ja Helsinki -seminaari.

Ympäristökeskus otti käyttöön uudet englanninkieliset www-sivut. Pelkästään verkkolehtenä ilmestynyt sisäinen tiedotuslehti Ympyrä ilmestyi 20 kertaa.

Ulkoista viestintää mitattiin myös jatkamalla omaa julkisuusseurantaa. Tietoja kerättiin mm. henkilökunnan antamista haastatteluista ja pitämistä esitelmistä sekä ympäristökeskuksen lähettämistä tiedotteista ja järjestämistä tapahtumista. Viestimille annettiin edellisvuodesta poiketen vain 166 haastattelua. Kaikkiaan ympäristökeskuksen asiantuntijat pitivät 61 esitelmää ympäristökeskuksen ulkopuolella.

Viestinnän toimintalinjat uusittiin perusteellisesti ja ne ulottuvat vuoteen 2012. Viestinnän keskeisimmät kehittämiskohteet ovat viestinnän asiakaslähtöisyyden parantaminen, ympäristökeskuksen tunnettuuden lisääminen, kriisiviestintä, yhteisökuvan ja työnantajakuva kirkastaminen sekä työyhteisöviestintä. Kertomusvuonna myös tehtiin viestinnän itsearviointi KISA-pikatestin avulla.

Laadun kehittäminen

Viraston kehittämisen painopistealueita täsmennettiin itsearviointien avulla. Kertomusvuonna itsearvioitiin kaikki EFQM -arviointialueet ja tulospalkkiojärjestelmä. Lisäksi kehitettiin prosesseja. Laboratorion laatuja järjestelmän ylläpito auditoitiin. Esiimiestyön kehittämiseksi viraston neljän vastualueen esimies sai valmiiksi EVA-kurssin.

Työhyvinvoinnin kehittäminen

Ympäristökeskuksessa ei toteutettu kaupungin yhteistä työhyvinvointikyselyä, koska vuoden 2006 kyselyn tulosten edellyttämät toimenpiteet olivat osittain toteuttamatta.

Kuva: Margit Jensen

Yksiköissä jatkettiin useammalle vuodelle ajoittuvan työhyvinvoinnin toimenpideohjelman täytäntöönpanoa. Ohjelman tavoitteena on määrätietoisesti poistaa työhyvinvointia huonontavat tekijät.

Tulospalkkaus

Ympäristökeskuksessa oli edelleen käytössä tasapainotettuun mittaristoon (BSC) perustuva tulospalkkiojärjestelmä. Asetetut tavoitteet saavutettiin 86,3 prosenttisesti. Henkilöstölle maksettiin tuloksiin perustuvat tulospalkkiot, jotka olivat keskimäärin 1 761 euroa/työntekijä.

Yhteistoiminta

Viraston toiminnan ja henkilöstön kannalta keskeiset asiat käsiteltiin henkilöstötoimikunnassa. Tällaisia asioita olivat muun muassa tulosbudjetti ja sen seuranta, talousarvio ja erityisesti viraston strategia. Henkilöstötoimikunta kokoontui neljä kertaa.

Tulevaisuuden toimintalinjat

Hallintoyksikön toiminnassa ja kehittämisessä noudatetaan viraston strategiaa, jonka mukaisesti hallinto kehittää keskitettyä asiakaspalvelu- ja neuvontatoimintaa yhteistyössä ympäristökeskuksen muiden yksiköiden ja kaupungin asiakaspalveluverkoston kanssa.

Erityisenä painoalueena tulee olemaan sähköisen asioinnin ja verkkoviestinnän kehittäminen, erityistilanteiden toiminta- ja viestintäohjeiden päivittäminen sekä asiakaspalvelun hyödyntäminen.

Sisäisen palvelun painoalueena tulee olemaan taloushallintopalvelujen tehostaminen. Sähköistä asioidenhoitoa kehitetään hankintoihin ja matkustamiseen liittyvien asioiden hoidossa.

© Sini-Pilvi Saarnio

Kansainvälinen toiminta

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Ympäristökeskus osallistui yhteistyössä tietokeskuksen kanssa EU-rahoitteisen Urban Matrix –tutkimushankkeeseen (Targeted Knowledge Exchange on Sustainable Urban Development). Tämän Eurocities-järjestön koordinoiman nelivuotisen hankkeen yhteistyökumppaneita ovat 9 kaupunkia sekä University of West of England. Helsingissä järjestettiin toukokuussa hankkeen teemaseminaari, johon osallistui edustajia viidestätoista eurooppalaisesta kaupungista.

Ympäristökeskus osallistui Eurocities Environment Forumiin ja melutyöryhmän sekä työryhmän Greening the Local Economy työskentelyyn. GTLE -työryhmän tavoitteena on koota yhteen kokemukset elinkeinoelämän ja kaupungin yhteistyöstä eurooppalaisissa isoissa kaupungeissa.

Ympäristökeskus oli mukana asiantuntijana, kun EU:n alueiden komitea valmisteli lausuntoa IEMAS- ja EU:n ympäristömerkintä -asetusten muutosehdotuksia. Alueiden komitean kestävän kehityksen valiokunta hyväksyi joulukuussa lausuntoesityksen, joka käsitellään vuonna 2009 komitean yleisistunnossa. Lausunnossa kiinnitetään huomiota mm. EMASin yhteensopivuuteen kevennettyjen ympäristöjärjestelmien kanssa sekä ympäristömerkinnän luotettavuuden säilyttämiseen.

Ympäristökeskuksen edustaja osallistui Maailman terveysjärjestön uuden kansainvälisen terveyssäännön mukaisia laivatarkastuksia suunnittelevan EU-työryhmän työskentelyyn.

Moskovan kaupungin ympäristöhallinnon kanssa järjestettiin kaksi asiantuntijaseminaaria, joissa tarkasteltiin ajankohtaisia ympäristökysymyksiä sekä kestävän kehityksen indikaattorien kehittämistä. Lokakuussa Moskovassa järjestettyyn toiseen seminaariin osallistui myös Pietarin kaupungin edustajia.

Kaupungineläinlääkäri tutustui viikon ajan Göteborgin elintarvikevalvontaan. Kaksi tarkastaja osallistui viikon kestäneeseen EU:n järjestämään omavalvontakoulutukseen Englannissa ja Itävallassa. Helsingin elintarvikevalvontaan ja ympäristöterveydenhuoltoon tutustui lukuisia ulkomaisia vierailijoita ja ryhmiä.

Kaupunkiekologi tutustui viikon ajan Tukholman luonnonsuojeluasioihin.

Helsingin kaupungin oman ympäristöalan kehitysyhteistyöhankkeen käynnistämismahdollisuuksia selvitettiin. Uudentyyppiselle hankeyhteistyölle tarjoaa mahdollisuuksia Kuntaliiton koordinoima ja ulkoasiainministeriön rahoittama Pohjoinen –etelä - kuntayhteistyöohjelma.

Ympäristökeskus koordinoi myös pohjoismaista Nordic E-Coop –hanketta, jonka tavoitteena on yhtenäistää pohjoismaisia kevennettyjä pk-yrityksille suunnattuja ympäristöjärjestelmiä. Pohjoismainen hanke sai tukea pohjoismaiselta ministerineuvostolta. Keväällä pidettiin Helsingissä hankkeen pohjoismainen seminaari, jonka pohjalta valmisteltiin jatkohanketta ja laajempaa yhteistyötä. Kesällä allekirjoitettiin pohjoismaisten kumppaneiden välinen yhteistyösopimus, jonka yksi tärkeimmistä tavoitteista on vahvistaa kuntien ja yritysten välistä yhteistyötä ja jatkaa yhteisten pohjoismaisten kriteerien luomista kevennetyille ympäristöjärjestelmille. Hankkeessa ovat mukana myös mm. Oslo, Göteborg ja Kööpenhamina.

Ympäristökeskus oli edelleen mukana kansainvälisessä, Merentutkimuslaitoksen koordinoimassa Alg@line-projektissa. Siinä seurataan tosiaikaisesti Itämeren tilan muutoksia, kuten levätilannetta. Tutkimuksessa käytetään mm. matkustaja- ja kauppalaivoille asennettuja automaattisia mittalaitteita. Matkustajalaivojen tulokset täydentävät Helsingin ja Espoon merialueiden perinteistä tutkimusta, kuten levien horisontaalista ja ajallista vaihtelua sekä kumpuamisilmiötä. Mittaustulokset ovat nähtävissä Itämeriportaalissa.

Ympäristökeskuksen henkilöstön kansainvälisiä tehtäviä ja kansainvälisten asioiden osaamisesta selvitettiin kyselyn avulla vuoden lopussa.

© Taivasalla.net/Niklas Sjöblom

Henkilökunta

Perhepäivän viettoä Harakan saaressa Kuva: Margit Jensen

Henkilökuntakerho

Henkilökuntakerho HYH! järjesti ympäristökeskuksen henkilöstölle 14 yhteistä virkistytymis- ja kulttuuritilaisuutta ja liikuntatapahtumaa. Näitä olivat mm. jalkapallo-ottelut, luistelurieha, kevätretki, Harakan perheretki, kesäjuhla, Tervetuloa taloon -tilaisuus ja pikkujoulu.

Lisäksi henkilökuntakerho tuki taloudellisesti neljän harrastuskerhon toimintaa ja jakoi henkilökunnalle liikuntaseteleitä ja kulttuuriavustuksia teatterilippuihin.

Kuva: Lotta Henriksson

Talous ja tuottavuus

Ympäristökeskuksen käyttömenojen budjetti oli 11,0 miljoonaa euroa, josta käytettiin 98,4 % eli 10,8 miljoonaa euroa. Tuloja kertyi 1,0 miljoonaa euroa, mikä oli 11,0 % ennakoitua vähemmän. Tulot kattoivat 9,2 % menoista.

Käyttömenojen talousarvion toteuma

(1000 euroa)	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Myyntituotot	0	-1	-1
Maksutuotot	-800	-859	-59
Tuet ja avustukset	-300	-118	182
Vuokratuotot	-2	-1	1
Muut toimintatuotot	0	-4	-4
Tulot yhteensä	-1 102	-983	119
Palkat ja palkkiot	4 986	5 118	-132
Henkilösivukulut	1 851	1 897	-46
Palvelujen ostot	3 105	2 578	527
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	180	234	-54
Avustukset	102	102	0
Vuokrakulut	714	804	-90
Muut toimintakulut	47	72	-25
Menot yhteensä	10 985	10 805	180
Toimintakate	-9 883	-9 822	-61
Poistot	100	152	-52
Tilikauden tulos	-9 983	-9 974	-9

Talousarvioon oli varattu 300 000 euroa viraston uuden toimitilan suunnitteluun. Arvio osoittautui ylimitoitetuksi, ja suunnittelukustannukset jäivät vain puoleen arvioidusta. Talousarviossa oli myös määräraha yliopiston Itämeri-asioiden kaupunkiprofessuuria varten. Professuurin täyttö on viivästynyt eikä määrärahaa käytetty toimintavuonna.

Elintarvikevalvonnan maksutulot kasvoivat lainsäädännön myötä maksullisten tarkastusten lisääntyessä. Toisaalta laboratoriopalveluiden osalta läpilaskutuksen osuus arvioitiin suuremmaksi kuin se todellisuudessa oli. EU-tukien osuus oli arvioitua pienempi, koska suunnitellut hankkeet eivät käynnistyneet.

Tuottavuus (2005=100)	TA 2008	2008
Tuoteindeksi	113,4	115,0
Käyttömenoindeksi	112,9	107,0
Tuottavuusindeksi	100,4	107,5

Ympäristölautakunta

*Takana vasemmalta: Kati Vierikko, Matti Niemi, Harri Saksala. Riku Eskelinen
Edessä vasemmalta: Anita Vihervaara, Lea Saukkonen, Johanna Sandberg, Irma Marttila
© Rhinoceros Oy / Mari Hohtari*

Ympäristölautakunta kokoontui kolmen tai kahden viikon välein yhteensä 18 kertaa ja käsitteli yhteensä 448 asiaa.

Ympäristölautakunnan kokoonpano 2008

Jäsen	Puolue	Varajäsen
pj. Lea Saukkonen	Kok	Heini Tiinonen
vpj. Harri Saksala	SDP	Jenni Erola
Reima Linnanvirta	Kok.	Simo Hämmäläinen
Riku Eskelinen	Kesk	Anna-Mari Vimpari
Irma Marttila	SDP	Natalia Erchova
Matti Niemi	SDP	Simo Utriainen
Kati Vierikko	Vihreät	Petri Kyrölä
Miina Kajos	Vas	Perttu Iso-Markku
Johanna Sandberg	RKP	Björn Fant

Kaupunginhallituksen edustajat

Anita Vihervaara Jouko Malinen

Lautakunnan sihteeri

toimistopäällikkö Jaana Junnila

Liitteet

Tunnusluvut	Talousarvio	Toteutunut	Poikkeama
Asiantuntijatoiminta			
Tutkimukset, selvitykset, ohjelmat	46	89	43
Konsultointi	980	1 078	98
Kirjalliset lausunnot	2 385	2 477	92
Valvonta			
Luvat ja ilmoitukset	1 570	1 639	69
Valvontatarkastukset ja näytteen otto	13 200	9 722	-3 478
Asiakaspalvelu			
Neuvonta	12 000	4 969	-7 031
Kuluttajaneuvonnan yhteydenotot	4 600	4 891	291
Tiedotus ja valistus	216	282	66
Tuotteet yhteensä	34 797	25 147	-9 650
Painotetut tuotteet yhteensä, 1 000	6 644	6 737	93
Tehokkuus/taloudellisuus			
Menot/asukas, euroa	18,81	18,85	0,04
Voimavarat			
Henkilöstön määrä	131	131	0

Elintarvikevalvonnan kohteet, tarkastukset ja huomautukset 2004 - 2008

Kohteet	2004	2005	2006	2007	2008
Valmistuslaitokset					
Maitoalan laitokset	4	4	4	3	3
Liha-alan laitokset	16	15	17	17	18
Kala-alan laitokset	10	11	10	10	11
Leipomot ja viljavalmistelaitokset	37	36	37	37	34
Ruokavalmistelaitokset	41	40	41	43	46
Muut	29	20	19	12	18
Jakelupaikat					
Pakkaamot	2	3	3	2	2
Tukkukaupat, varastot ja kuljetukset	213	215	242	266	281
Myynti- ja tarjoilupaikat					
Myymälät	312	305	293	297	295
Kioskit	712	664	668	658	633
Muut	364	293	317	369	370
Kahvilat, ravintolat, ruokalat	2 700	2 723	2 736	2 751	2 863
Muut	114	104	102	102	106
Kaikki yhteensä	4 554	4 433	4 489	4 567	4 680

Valmistuslaitokset					
Maitoalan laitokset	25	14	21	9	12
Liha-alan laitokset	192	197	189	197	222
Kala-alan laitokset	69	126	89	100	140
Leipomot ja viljavalmistulaitokset	196	184	147	118	137
Ruokavalmistulaitokset	139	152	84	63	91
Muut	26	25	26	13	28
Jakelupaikat					
Pakkaamot	0	1	1	1	0
Tukkukaupat, varastot ja kuljetukset	285	239	200	167	257
Myynti- ja tarjoilupaikat					
Myymälät	941	676	374	253	284
Kioskit	721	582	384	277	320
Muut	269	364	188	247	202
Kahvilat, ravintolat, ruokalaitokset	3 224	2 958	2 098	1 702	1 729
Muut	64	52	21	25	59
Kaikki yhteensä	6151	5 570	3 822	3 172	3 481

Kirjalliset huomautukset	2004	2005	2006	2007	2008
Valmistuslaitokset					
Maitoalan laitokset	8	5	11	4	4
Liha-alan laitokset	63	96	125	187	208
Kala-alan laitokset	30	64	59	142	140
Leipomot ja viljavalmistulaitokset	74	72	104	110	129
Ruokavalmistulaitokset	23	69	29	69	91
Muut	6	6	11	7	15
Jakelupaikat					
Pakkaamot	0	0	0	1	0
Tukkukaupat, varastot ja kuljetukset	38	38	62	62	119
Myynti- ja tarjoilupaikat					
Myymälät	49	56	100	143	174
Kioskit	27	27	111	158	171
Muut	13	25	42	107	117
Kahvilat, ravintolat, ruokalaitokset	132	234	757	1 007	1 184
Muut	3	4	4	17	55
Kaikki yhteensä	466	696	1 415	2 014	2 407

Käsittellyt elintarvikehuoneistojen ja ulkomyyntin ilmoitukset (hakemukset) 2004- 2008

Kohde	2004	2005	2006	2007	2008
Elintarvikemyymälät	28	35	42	34	58
Kioskit	35	25	21	23	14
Ravintolat ja kahvilat	81	90	203	171	162
Ravitsemisliikkeiden ulkotarjoilualueet	4	3	21	12	31
Katukeittiöt	0	0	0	0	-
Työpaikkaruokalaitokset	18	24	21	32	31
Elintarvikkeiden tuotantolaitokset	7	1	4	1	8
Elintarvikevarastot	7	17	12	21	16
Muut	48	26	36	33	43
Elintarvikekuljetukset	9	10	19	12	6
Yhteensä	237	231	379	337	338
Ulkomyyntiluvut					
Torit	0	0	0	0	0
Tori- ja ulkomyyntiluvut	8	27	25	40	21
Tilapäinen myynti (suurtahtumat)	18	29	7	3	
Kaikki yhteensä	263	287	411	380	359

Käsitellyt elintarvikehuoneistojen ja ulkomyyntin ilmoitukset (hakemukset) 2004 - 2008

Kohde	2004	2005	2006	2007	2008
Elintarvikemyymälät	28	35	42	34	58
Kioskit	35	25	21	23	14
Ravintolat ja kahvilat	81	90	203	171	162
Ravitsemisliikkeiden ulkotarjoilualueet	4	3	21	12	31
Katukeittiöt	0	0	0	0	-
Työpaikkaruokalat	18	24	21	32	31
Elintarvikkeiden tuotantolaitokset	7	1	4	1	8
Elintarvikevarastot	7	17	12	21	16
Muut	48	26	36	33	43
Elintarvikekuljetukset	9	10	19	12	6
Yhteensä	237	231	379	337	338
Ulkomyyntiluvat					
Torit	0	0	0	0	0
Tori- ja ulkomyyntiluvat	8	27	25	40	21
Tilapäinen myynti (suurtahtumat)	18	29	7	3	
Kaikki yhteensä	263	287	411	380	359

Elintarvikehuoneistojen haltijanvaihdokset 2004 - 2008

Kohde	2004	2005	2006	2007	2008
Ravitsemisliikkeet	191	207	239	189	143
Työpaikkaruokalat	17	25	31	10	34
Katukeittiöt	2	0	3	0	-
Elintarvikemyymälät	78	70	49	26	27
Kioskit	36	49	62	40	20
Tuotantolaitokset	4	3	0	0	-
Elintarvikevarastot	0	0	0	0	-
Muut	0	6	4	4	2
Yhteensä	328	360	388	269	226

Ympäristövalvonta 2004 - 2008

Luvat, ilmoitukset ja lausunnot (kpl)	2004	2005	2006	2007	2008
Ilmoitukset erityisen häiritsevistä melusta	185	216	181	237	214
Tehtaiden ja laitosten luvat ja ilmoitukset	31	35	46	46	49
Ilmoitukset pilaantuneen maaperän kunnostamisesta	21	18	18	24	18
Ilmoitukset haittaa aiheuttavista rakennustoista	98	97	98	85	107
Ilmoitukset kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista x)	27	9	-	-	-
Ilmoitukset päivähoitotilojen, koulujen ja vanhainkotien käyttöönotosta	41	34	16	16	40

x) Tehtävä siirtyi 1.7.2005 pelastuslaitokselle.

Käsitellyt valitukset (kpl)	2004	2005	2006	2007	2008
Teollisuus ja maaperä	136	215	169	167	171
Asunnot ja muu asuin ympäristö	636	541	458	551	527

Valvontatarkastukset (kpl)	2004	2005	2006	2007	2008
Teollisuus ja maaperä	1 286	1 183	1 323	1 791	1 605
Asunnot ja muu asuin ympäristö	1 564	1 347	1 335	1 186	1 118
- asunnot	1 279	1 113	1 149	983	910
- muu asuin ympäristö	285	234	186	203	208

Ympäristökeskuksen henkilöstö 2004 - 2008

Ympäristökeskuksen henkilöstö 2004 - 2008 (kpl)	2004	2005	2006	2007	2008
Vakinaiset	142	157	159	157	128
Määräaikaiset/sijaiset	32	24	29	40	31
Työllistetyt	8	6	5	3	0
EU-projektihenkilöstö	2	0	1	3	3
Kesätyöntekijät	14	24	20	22	6
Henkilöstön poissaolopäivät 2004- 2008 / Syy (kpl)	2004	2005	2006	2007	2008
Sairausloma	2 015	1 705	1 407	2 397	1 793
Tapaturmaloma	117	105	91	172	348
Äitiys- ja vanhempainloma	1 967	1 274	1 028	2 497	2 073
Hoitovapaa	1 603	1 654	1 107	1 339	878
Isyysloma	24	50	0	38	62
Lapsen sairaus	87	139	143	143	90
Virkavapaus tai työloma	1 734	2 531	1 767	3 269	2 439
Opintovapaa	511	301	0	120	930
Yhteensä	8 058	7 759	5 543	9 975	8 613

Ympäristökeskuksen tietojärjestelmät 2008

- Ympäristöterveyden ja ympäristövalvonnan tietojärjestelmä (YtBOSS)
- Kuluttajaneuvonnan asiointirekisteri
- Maa-, pohjavesi- ja huokoskaasunäytteiden ja analytiikan paikkatietojärjestelmä (Mahvet)
- Vesistövesinäytteiden paikkatietojärjestelmä (Vesireki)
- Luontotietojärjestelmä (Helsingin luontotietojen paikkatietojärjestelmä)
- Asian- ja dokumentinhallintajärjestelmät (Hela ja Pros)
- Julkaisujärjestelmä

Ympäristökeskuksen julkaisut 2008

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 2008

1. Puttonen, J., Terhemaa, L. Jätehuolto Helsingin venesatamissa vuonna 2007
2. Vuorela, M., Koskela, T., Kauppinen, I. Helsingin kaupungin ympäristöjohtamisen arviointi
3. Luontotieto Keiron Oy. Haltialan aarnialueen luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma
4. Luontotieto Keiron Oy. Pitkälän rinnelehtojen luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma
5. Luontotieto Keiron Oy. Ruutinkosken luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma
6. Munne, P., Muurinen, J., Pääkkönen, J.-P., Räsänen, M. Helsingin ja Espoon merialueen tila vuonna 2007. Jätevesien vaikutusten velvoitetarkkailu.
7. Pienmunne, E., Pakarinen, R., Paaer, P., Nummi, P. Kauppatorin lokkitutkimus 2007

8. Saarikivi, J. Helsingin matelija- ja sammakkoeläinlajisto sekä tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet vuonna 2007
9. Yrjölä, R. Vuosaaren satamahankkeen linnustoseuranta 2007
10. Ilmansuojelutyöryhmä. Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008 - 2016
11. Ilmarinen, K., Oulasvirta, P. Vesikasvillisuus Espoon ulkosaariston–Helsingin itäisen u lkosaariston alueella kesällä 2007
12. Viinanen, J., Pitkänen, E. (toim.). Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008 - 2016. Terveys- ja ympäristövaikutusten arviointi.
13. Åberg, R., Nousiainen, L.-L., Lampinen, H., Klemettilä-Kirjavainen, E. Graavisuolatun ja kylmäsavustetun kalan hygieeninen laatu ja säilytyslämpötilat vähittäismyynissä ja laitok- sissa
14. Åberg, R. Sushituotteiden valmistus, HACCP ja valmistukseen liittyvät hygieeniset riskit
15. Niskanen, I.,Päivänen, J., Virrankoski, L., Alanko, M., Jokinen, S., Pesu, M., Leppänen, P., Gröhn, L. Helsingin kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2008
16. Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2008 - 2017
17. Hakkarainen, T., Pönkä, A., Kivikoski, L. Yleisten uimarantojen hygieeninen taso Helsingissä vuonna 2008
18. Pönkä, A., Järveläinen, A., Kalso, S. Irtojäätelön ja veden mikrobiologinen laatu helsinkiläisissä kesäkioskeissa
19. Munne, P., Tiensuu, M., Vahtera, E. Töölönlahden kunnostushanke. Töölönlahden nykytila ja meriveden juoksutuksen vaikutus ensimmäisten kolmen vuoden aikana.

Asiakaspalvelun ja viestintäpalvelujen tuotteet 2004 -2008 (kpl)

	2004	2005	2006	2007	2008
Esitteet ja oppaat	5	10	8	7	14
Sähköpostitse annettu neuvonta ja asiakaspalvelu	1 384*)	178	1 111	1 094	1 742
Yhteydenottoja neuvontaan yhteensä	7 172	6 605	7 098	15 136**)	12 203
Vastaanotettuja vierailuryhmiä	37	31	20	18	8
Vaihtuvat näyttelyt aulassa	4	4	7	6	6
Tiedotteet viestimille	66	63	75	120	129
Tiedotustilaisuudet	4	0	1	5	2
Tapahtumiin, näyttelyihin ja messuille osallistuminen	7	8	8	20	19

*) Vuoden 2004 lukuihin sisältyvät myös roskapostit

**) tästä lähtien sisältää kaikki uuden yhdistetyn neuvonnan yhteydenotot

Tiedotteet 2008 (129 kpl)

Katupölyn vähentämistoimenpiteitä tutkittu

Leivissä entistä vähemmän suolaa

Liikennemäärän kasvu heikentää Helsingin ympäristön tilaa

Ympäristölautakunta 8.1.2008

Ennakkotietoa ympäristölautakunnan kokouksesta 24.1.

Helsinki valmistelee meluntorjunnan toimintasuunnitelmaa

Helsingin merivesialue tyydyttävässä tilassa

Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelma nähtävillä 31.3.2008 asti

Ympäristölautakunta 29.1.2008

Vielä ehtii ehdottaa Saurin ympäristöpalkinnon saajaa

Ennakkotietoa ympäristölautakunnasta 19.2.2008

Mitä uutta katupölyn minimoimiseksi

Miten saamme liikennemelun kuriin? - yleisöinfo

Eläinaiheista ennakkotietoa ympäristölautakunnan kokouksesta 11.3.2008

Salarakkaan häätö -kiertonäyttely

Lehtipuhaltimen käytöstä

Ilmastonmuutos – mörkö vai haaste stadilaiselle?

Kuka tai mikä saa 4.4. Pekka Sauri -ympäristöpalkinnon?

Riesana asuntokaupan koukerot, turkiskuoriaiset tai sisäilmaongelmat?

Risut ja puutarhajätteet kompostiin polttamisen sijaan

Ympäristölautakunta 1.4.2008

Työ & Toiminta ry:lle Pekka Sauri -ympäristöpalkinto

Lehtipuhaltimia ei saa käyttää hiekoitushiekan poistamiseen

Ilmanlaatu on pääkaupunkiseudulla edelleen huono

Kompostointikurssi ympäristökeskuksessa 23.4.

Vieläkö sitruunavästäräkki viihtyy Helsingin Vanhankaupunginlahdella?

Helsinki siirtyy käyttämään Vantaanjoen vettä

Amerikankampamaneetti levinnyt myös Helsingin edustan

Ympäristölautakunta 22.4.

Yli 100 tahoja ottanut Helsingin ja Turun Itämeri-haasteen vastaan

Asunnon tupakansavuhaitta

Harakan luontokeskus avoinna yleisölle

Elintarvikkeiden ulkomyyntiin tulossa uusia määräyksiä

Kolmelle Pohjois-Helsingin luonnonsuojelualueelle hoito- ja käyttösuunnitelma

LUMO - Pira Cousinin valokuvia Helsingin luonnon monimuotoisuudesta
Harakassa 7.5. - 29.6.

Lokkien ruokkiminen ylläpitää sieppailuongelmaa Kauppatorilla
Ympäristölautakunta hyväksyi ulkomyyntimääräykset
Vieraslajitietoa Helsingin ympäristökeskuksen nettisivuilla
Kuiva toukokuu vähentänyt levien määriä lahtialueilla
Kutsu Mitä Helsinki tekee Itämeren pelastamiseksi -infoon
Helsinki kannustaa risteilyvarustamoita Itämeren suojeluun
Uimakausi alkaa - Helsingin uimarantavesien laatu on hyvä
Levämäärät kasvussa lahtialueilla
Helsingin kaupungin Itämeri-toimenpiteet etenevät
Ympäristölautakunta 17.6.
Helsingin uimarantojen kunto ja siisteys tarkastettu
Helsingin ja helsinkiläisten ilmastovastuullisuus kasvussa
Helsingille uusi luonnonsuojeluohjelma
Helsingin uimarantavesien laatu on pääosin hyvä
Helsingin edustan merialueen tila 23–29.6.2008
LUMO - Pira Cousinin valokuvia Helsingin luonnon monimuotoisuudesta
Harakassa 15.8. saakka
Helsingin uimarantavesien laatu on edelleen pääosin hyvä
Levien perustuotanto ollut poikkeuksellisen suurta alkukesästä
Petovesikirppu Evadne anonyx löydetty ensi kertaa Suomen rannikkovesistä
Helsingin uimarantavesissä ei ole havaittu sinilevää
Sinilevien määrä lisääntynyt Helsingin edustan merialueilla
Toimi Itämeren hyväksi ja vastaa ympäristökeskuksen kyselyyn
Tuulet estävät sinilevälauttojen muodostumisen Helsingin saaristossa
Helsingin uimarantavesissä pieniä määriä sinilevää
Helsinkiläisten uimarantamuisteloita vuodesta 1927
Kalapäivä harakan saaressa la 2.8.2007 klo 12 - 16
Koko perheen taide- ja luontopäivä Harakassa su 10.8.2008
Sinilevät runsastuneet Helsingin edustan merialueilla
Helsingin uimarantavesien sinilevähavainnot lisääntyneet
Sinilevien määrä Helsingin merialueilla kasvanut hieman
Sinilevämäärät pysyneet vähäisinä Helsingin uimarannoilla
Levien määrä kasvanut Helsingin edustan merialueella
Sinilevää on havaittu Munkkiniemen uimarannalla
Kymmenes kuutamouinti Töölönlahdella – joko lahden vesi on puhdasta?
Ympäristölautakunta 12.8.
Sinilevämäärät edelleen vähäisiä Helsingin uimarannoilla

Levämäärät kasvavat Helsingin edustalla
Joko Töölönlahden vesi on puhdistunut?
Helsingin uimarantojen sinilevämäärät vähäisiä
Levämäärät kasvaneet Helsingin läntisessä saaristossa
Miten Helsinki säilyttää luonnon monimuotoisuuden?
Helsingin meluntorjunnan toimintasuunnitelma valmis
Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelmasta runsaasti palautetta
Vuosaaren sataman rakentaminen ei ole haitannut seuranta-alueen lintuja
Sinilevää ei ole enää havaittu Helsingin uimarannoilla
Ympäristölautakunta 2.9.2008
Aarteita etsimään Helsingin geologisista kohteista
Räätälöityä ekoneuvontaa pääkaupunkiseudun yrityksille
Helsingin merialueilla ei esiintynyt laajoja sinileväkukintoja kesällä 2008
Tule kompostointikurssille ympäristökeskukseen!
Lemmikkieläiniltpäivä Lasipalatsissa
Viikin linnusto voi hyvin
Ympäristölautakunta 11.3.2008
Helsingin äänet netissä. Kuuntele!
Ympäristölautakunta 13.5.2008
Mitä teet jos ilmanlaatu heikkenee? Uudet verkkosivut avattu!
Helsingin saaristoon ei juhannukseksi sinileväkukintoja
Ympäristölautakunta 1.7.
Sinilevämäärät edelleen vähäisiä Helsingin uimarannoilla
Sinilevät vähentyneet Helsingin edustan merialueella
Ympäristölautakunta 16.9.2008
Ilmastonmuutoksen ekologiset vaikutukset Helsingissä -seminaari
Lokakuun laji: Lutikka
Helsingin lutikkakanta kasvamassa
Rupikonna ja käärmeet taantuvat Helsingissä
Helsingin rakennusten energiatehokkuus murroksessa
Ympäristökeskuksen palvelut uusille helsinkiläisille
Graavi- ja savukalan laatu vähittäismyymälöissä melko hyvä
Kuntavaaliehdokkaiden näkemykset kestävästä kehityksestä
Helsingin ympäristötalosta Suomen vähiten kuluttava toimistorakennus
Ympäristöviranomaiset ja poliisi tiivistävät yhteistyötään
Helsinki tehostaa roskaantumisen valvontaa

Ympäristölautakunta 28.10.2008
Irtojäätelön laadusta löytyi parannettavaa
Helsingin uimarannat hyvin hoidettuja
Ympäristölautakunta 18.11.2008
Cryptosporidium-ruokamyrkytyssepidemia Helsingissä
HKR - ruokamyrkytyssepidemia
Pel ruokamyrkytys
Kutsu Itämerihaasteen seminaariin
Ruokamyrkytyssepidemia hallinnassa Helsingissä
Virastojen sisäisiin tiedotteisiin: Ruokamyrkytyssepidemia hallinnassa
Helsinkiläinen sushi melko hyvälaatuista
Ympäristölautakunta 2.12.
Itämerihaasteessa yhdistetyin voimin kohti tuloksia
Ändringar i konsumetrådgivningens service fr.o.m. 1.1. 2009
Muutoksia kuluttajaneuvonnan palveluihin 1.1.2009 alkaen
Puistosta Herttoniemestä löydetty rautasyanidia
Ympäristölautakunta 16.12.
Tuomaan markkinoilla myyty huonolaatuisia saksanpähkinöitä
Vesieläimiä Ruoholahden metroasemalla
Muutoksia Helsingin kuluttajaneuvontaan 1.1.2009
Esitteet ja oppaat 2008
Katsaus Helsingin ympäristön tilaan 2007. Tiivistelmä.
Översikt av miljös tillstånd i Helsingfors 2007. Resumé.
City of Helsinki Environmental Review 2007. Summary.
Helsingin rakennusten energiatehokkuus murroksessa. Teemakatsaus 1/2008.
Energy efficiency on Helsinki's building stock is improving. Theme Report 1/2008.
Elintarvikehuoneiston perustaminen
Ibruktagande av en livsmedellokal
Establishing food premises
Omavalvonta
In-house control
Uninvited house guests - Identifying and controlling insect pests
Lemmikkiä Helsingissä - opas eläinystävienne hyvinvointiin
Haaste Itämeren pelastamiseksi
Environment Centre - Services

Näyttelyt, kampanjat ja tapahtumat 2008

Ympäristökeskuksen järjestämät näyttelyt

Salarakkaan häätö (Käymäläseura Huussi)

Kallio kukkii, kierrätysaiheisia lasten mekkoja

Energiansäästöviikko

MetroKoli

Suomen kasviplanktonseura

Eläimenä Helsingissä julistenäyttely kirjaston ym. toimipisteissä

Antti Kolin valokuvanäyttely Vesieläimiä (Ruoholahden metroasema)

LUMO - Pira Cousinin valokuvia Helsingin luonnon monimuotoisuudesta

Kampanjat ja tapahtumat 2008 (joihin osallistuttiin tai jotka järjestettiin)

Ilmastonmuutos ja Helsinki 22.1., Kaupungintalon auditorio

Ilmasto muuttuu, lumiukot puuttuu -lumiveistoskilpailu 31.1., Lasipalatsi

Nordic E-COOP -seminaari 12.–13.3., Kuntatalo

Miten saamme liikennemelun kuriin 12.3., kaupunkisuunnitteluvirasto

Katupölyseminaari 13.3., Berner Oy:n auditorio

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen vuosipäivä 4.4., Kaupungintalo

Ilmastonmuutosiltapäivä 8.4., Lasipalatsin Kohtaamispaikka

Asumisiltapäivä 16.4., Lasipalatsin Kohtaamispaikka

Kompostointikurssi (2 kurssia) 23.4. ja 24.9., ympäristökeskus

Satamassa tavataan -tapahtuma 20.5., Pakkahuoneenlaituri, Eteläsatama

Tervetuloilaisuus kesätöihin Helsingin kaupungille tuleville 12.6., Finlandia-talo

Kuluttajansuojan perusteet 10.7., Amiedu

Kuluttajansuojaa myyjille 6.8., Iris-keskus

Töölönlahden kuutamouinti 28.8.

Aarteita etsimään Helsingin geologisista kohteista -tapahtuma 10.9.–15.10.,
Helsingin geologiset kohteet

Energiansäästöviikko 7.-8.10., Kampin keskus

Lemmikki-iltapäivä 8.10., Lasipalatsin Kohtaamispaikka

Itämeri-haasteen kansallinen seminaari 3.12., Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Vierailijat 2008

Kaikkiaan kymmenen ulkomaalaisryhmää vieraili ympäristökeskuksessa.